

KOSKE
KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUS

KESKI-SUOMEN SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUKSEN
TOIMINTAKERTOMUS

KOSKEN VUOSI 2007

Julkaisija

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Käyntiosoite

Matarankatu 4, Jyväskylä

Postiosoite

PL 35 (MaT), 40014 Jyväskylän yliopisto

www.koske.jyu.fi

Painopaikka

Tekevä, Jyväskylä 2008

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	3
2	KOSKE MAAKUNNALLISENA KEHITTÄMISYHTEISÖNÄ	5
	2.1 Kosken työyhteisö	5
	2.2 Henkilöstöjohtaminen	8
	2.3 Itsearviointia	8
3	KUNTAKIERROS JA SOSIAALIJOHDON TYÖKOKOUKSET	10
4	YHTEISTYÖ JA VERKOSTOITUMINEN	10
5	HALLINTO	12
6	TALOUS	13
7	VIESTINTÄ	15
8	SOSKES-YHTEISÖVERKKO	17
9	SOSIAALIASIAMIESTYÖ	19
10	KIERTÄVÄ LASTENSUOJELUN ERITYISSOSIAALITYÖNTEKIJÄ	20
11	VÄLITTÄVÄT SUKUPOLVET –HANKE	21
12	SOSIAALIALAN KEHITTÄMISHANKKEEN VIIMEINEN VUOSI	23
13	SOSIAALIHUOLLON ERITYISPALVELUIDEN ORGANISOINTI	24
14	LAPSIVAIKUTUSTEN ENNAKOINTI JA ARVIOINTI KUNTA –JA PALVELUMUUTOKSISSA	25
15	TOIMINTA-ALUEIDEN TYÖ	26
	15.1 Varhaiskasvatustyö	26
	15.1.1 Keski-Suomen varhaiskasvatuksen kehittämisyksikkö (VARKE)	27
	15.2 Lastensuojelutyö	29
	15.2.1 Keski-Suomen lastensuojelun kehittämisyksikkö (KEHYS)	29
	15.2.2 Lastensuojelun alkuarviointi -hanke	34
	15.3 Aikuissosiaalityö	36

15.4	Vammaistyö	39
15.4.1	Vammaispalveluiden sosiaalityön ja verkostoituneen erityisosaamisen kehittäminen –hanke	40
15.4.2	Keski-Suomen ja Pohjanmaan maakuntien verkostoitunut vammaistyön kehittämissyksikkö –hanke (POKEVA)	42
15.5	Vanhustyö	44
15.6	Päihdetyö	46
15.7	Koulutusyhteistyö	47

1 JOHDANTO

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen toimintavuotta 2007 leimasivat kunta- ja palvelurakenneuudistuksen haasteet sekä valmistautuminen uuteen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisohjelmaan. Uusia hankkeita käynnistettiin, kehittämyksikkötyö vahvistui, Kosken työyhteisö kasvoi huomattavasti ja uusia toimitiloja otettiin käyttöön.

Toimintaympäristön laajat muutokset sekä yhä lisääntyvä kehittämissyö edellyttivät erityisesti Kosken koordinoivan roolin vahvistamista. Maakunnan kehittämissuunnan ja tahtotilan etsiminen vaati koollekutsujaa ja yhteistä pohdintaa. Kosken toiminnan laajennuttua tarvittiin entistä enemmän asiantuntijaorganisaation sisäisen yhteistyön merkitystä korostavaa koordinaointia.

Kosken perustoiminta rahoitetaan Sosiaali- ja terveysministeriön valtionavustuksella. Tämä perusavustus muodosti vain n. 20 % Kosken koko budjetista. Muun toiminnan rahoitus saatiin projektirahoituksena eri lähteistä (STM 59 %, Ray, Keski-Suomen Liitto, kunnat, YH Keski-Suomi Oy.) Lisäksi palvelutoiminnan kuntamaksuilla rahoitettiin 21 %.

Kosken henkilöstön strategiapäivässä 6.9.2007 todettiin että Kosken tärkeimpiä tehtäviä on pitää esillä perusasioita muuttuvassa yhteiskunnassa. Eräs tällainen on ihmisten kohtaaminen ja vuorovaikutuksen merkitys ammatillisuutta ja rakenteiden uudistamista korostavassa ympäristössä. Kosken uskottavuus nousee **kohtaamisen tärkeyden ja myös sen vaikeuden ymmärtämisestä** aina kun puhutaan sosiaalialan kehittämisestä.

Kosken merkittävin tapahtuma vuoden 2007 aikana oli 10.10. järjestetty seminaari Välittämisen taitoa – osaamisen iloa. Seminaari oli samalla sosiaalialan kehittämishankkeen alueellinen päätösseminaari sekä Kosken 5-vuotisen toiminnan juhlaseminaari. Ohjelman suunnitteluun osallistuivat monet Kosken yhteistyökumppanit. Keskeisiä teemoja ideoitiin erityisesti Kosken koulutusyhteistyöryhmän puitteissa. Jyväskylän paviljongissa järjestetystä tilaisuudesta saatiin paljon myönteistä palautetta. Ohjelmaa oli seuraamassa lähes 180 osallistujaa. Päivän pääpuheenvuoron käytti dosentti Raija Julkunen otsikolla Sosiaalialan kehittäminen kilpailukyky-yhteiskunnassa. Kehittämissyön ja sosiaalialan tulevaisuuden haasteita käsiteltiin paitsi puheina ja keskusteluin myös teatterin ja tanssin keinoin.

Juhlaseminaarin panelisteille esitettiin kysymys: **Mitä on sosiaalinen?** Tässä heidän antamansa vastaukset:

- jaettua vastuuta vastoinkäymisistä
- ihmisyyden perusta
- jatkuvaa vuorovaikutusta, yhteisöllisyyttä ja yhteiskunnallisuutta
- talouden ja politiikan välissä oleva alue
- arjen mielekkyyden tukemista
- ihmisten liittymistä omaan lähipiiriinsä
- sosiokulttuurinen kokonaisuus, ihmisen kokonaisvaltaisuuden huomioimista
- Sosiaalinen on asennekysymys
- Sosiaalinen on vuorovaikutusta jonka tavoitteena on muutos
- Sosiaalinen on kohtaamistaitoinen

2 KOSKE MAAKUNNALLISENA KEHITTÄMISYHTEISÖNÄ

2.1 Kosken työyhteisö

Koske muodostaa vahvan sosiaalialan kehittämissyhteisön. Vuoden 2007 aikana Keski-Suomen sosiaalialan kehittämiseen toivat merkittävän lisäresurssin toimintansa käynnistäneet uudet kehittämissyksiköt varhaiskasvatuksen ja vammaistyön alueille. Lastensuojelun kehittämissyksikkö sai myös jatkorahoitusta ja vahvasti toimintaansa vuoden 2007 aikana. Merkittävä sat-saus saatiin myös aikuissosiaalityön kehittämiseen, kun käynnistyneen hankkeen kolme työntekijää aloittivat työnsä. Uudenlaisena yhteistyöavauksena toteutui syksyllä 2007 senioriasumisen palvelukonsepti –hanke, joka toteutettiin tilaustyönä YH Keski-Suomi Oy:lle.

Kosken toimintatapana on ollut tarjota toimitilat ja työyhteisö erilaisille sosiaalialan kehittämishankkeille riippumatta siitä, mikä taho kunkin hankkeen hallinnoijana toimii. Näin on saatu luotua kehittämissyhteisö, jonka hyödyt yksittäisille hankkeille ja niiden työntekijöille sekä toisaalta kokonaisvaltaiselle kehittämistoiminnalle ovat ilmeiset.

Toimintamalli ei ole läheskään kaikissa maamme sosiaalialan osaamiskesköksissä samanlainen. Sosiaalialan kehittämishankkeen valtionapuhankkeet ja kehittämissyksiköt saattavat toimia hallinnoijakuntien yhteydessä hyvinkin irrallaan osaamiskeskustyöstä.

Keski-Suomessa valittu toimintatapa on todettu tämän maakunnan tarpeita hyvin palvelevaksi. Keskitetyn kehittämissyhteisön rakentaminen on ollut eri toimijoiden yhteinen tahtotila. Koske on koettu neutraaliksi tahoksi ja toimintatavasta on saatu myönteistä palautetta myös kuntatoimijoilta.

Toisaalta vaarana on kehittämisen irtaantuminen asiakastyöstä ja vieraantuminen ammattilaisten arjesta. Kosken työntekijöistä kuitenkin esimerkiksi sosiaaliamies ja kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä tekevät pääosin asiakastyötä. Lisäksi työkokousten sekä hankkeiden erilaisten kehittämissprosessien kautta kosketuspinta ammattilaisten arkeen on laaja eikä Kosken kehittämistoimia ole juurikaan moitittu todellisuudesta vieraantuneiksi.

Organisaation kasvaessa kehittämistyön koordinointiin ja tiedonkulkuun on pitänyt panostaa entistä enemmän. Monimuotoinen organisoitintapa ja Kosken työyhteisö monine työnantajineen on vaikea esittää selkeästi ja yk-

sinkertaisesti. Yhteisen ymmärryksen ylläpitämiseksi on kiinnitetty erityistä huomiota Kosken sisäisen viestinnän avoimuuteen ja selkeyteen.

Oman kehittämisalueen sisältöön innolla paneutuvan hanketyöntekijän on omaksuttava myös osaamiskeskusajattelu ja laajempi näkökulma sosiaalialan kehittämiseen. Laajempaan kokonaisuuteen liittyminen ja toiminta-alueet ylittävä ajattelu on osoittautunut hedelmälliseksi toimintatavaksi. Maakunnallisen sosiaalialan kehittämissyhteisön vahvuus perustuu tälle eri asiantuntijoiden yhteistyölle. Kosken koon määrällinen kasvattaminen sinänsä ei ole ollut itseisarvoinen tavoite.

Kosken työyhteisön henkilöstö vuonna 2007 (luvut ovat keskimääräisiä, koska hankkeissa työskenteli vuoden aikana varsinaisten työntekijöiden lisäksi lukuisia lyhytaikaisia pätkätyöläisiä)

Hallinnoija	Hanke/ toiminto	Työntekijä- määrä
Koske vakituinen henkilöstö	<ul style="list-style-type: none"> • johtaja • suunnittelija • sosiaaliasiamies • kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä 	4
hankkeet	<ul style="list-style-type: none"> • Sosiaalihuollon erityispalveluiden tuotanto ja organisointi Keski-Suomessa, esiselvitys • Välittävät sukupolvet • Lastensuojelun alkuarviointi • Senioriasumisen palvelukonsepti 	1 3 1 1
Jyväskylän kaupunki	Lastensuojelun kehittämissyksikkö	3
	Varhaiskasvatuksen kehittämissyksikkö	3
	Kesk-Suomen yhteistoimintamalli – sosiaalihuollon laajan väestöpohjan erityispalveluiden tuotannon organisointi	1
Jyväskylän maalaiskunta	SosKes	3
	Vammaispalveluiden sosiaalityön ja verkostoituneen erityisosaamisen kehittäminen	1
Keuruun kaupunki	Aikuissosiaalityön kehittämishanke	3
Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymä	Keski-Suomen ja Pohjanmaan maakuntien verkostoitunut vammaistyön kehittämissyksikkö	1
Äänekosken kaupunki	Lapsivaikutusten ennakointi ja arviointi kunta- ja palvelumuutoksissa	1
Yhteensä		26

Lisäksi samaan työyhteisöön kuuluivat Keski-Suomen vammaispalvelusäätiön kuusi työntekijää. Vuoden aikana Kosken työyhteisössä oli myös lukuisia opiskelijoita eri oppilaitoksista suorittamassa harjoittelujaksoja.

Elokuussa 2007 vuokrattiin lisää toimitilaa saman kiinteistön toisesta kerroksesta. Uusista tiloista varattiin myös 6 työhuonetta Jyväskylän kaupungin lastensuojelun sijaishuoltoyksikölle käyttöön vuoden 2008 alusta lähtien.

2.2 Henkilöstöjohtaminen

Kuukausittaisten työyhteisöpalaverien lisäksi kokoonnuttiin vuoden aikana kahteen strategiapäivään. Keväällä puolet päivästä käytettiin viestintäkoulutukseen ulkopuolisen kouluttajan opastuksella.

Vuoden aikana kokoontui kolme kertaa myös pienempi ”johtoryhmä” (nimi muutettiin sittemmin Strategiaryhmäksi), jonka kokoontumiset olivat avoimia kaikille kiinnostuneille. Tarkoituksena oli strategiaryhmän avulla syventää osaamiskeskustuksen painopisteitä ja toiminnan merkityksen arviointia. Työryhmän työskentely ei vielä saavuttanut sille asetettuja tavoitteita eikä kokoontumisia ehditty toteuttaa riittävän suunnitellusti.

Henkilöstön työkunnosta huolehdittiin kehittämiskeskusteluin ja työnohjauksin. Syksyllä kaikki osallistuivat ulkoilutiltapäivään. Yhteisöllisyyttä vaalittiin viikkokahvein ja myös esim. huomioimalla päättyneiden hankkeiden työntekijöitä järjestämällä läksiäistilaisuuksia.

Valtakunnallisille osaamiskeskuspäiville 23-24.8. Rymättylään tehtiin yhteinen bussimatka.

2.3 Itsearviointia

Henkilöstön strategiapäivässä 6.9.2007 pohdittiin, onko Kosken toiminnassa edetty asetettuja tavoitteita kohti. Syksyllä käynnistyneiden hankkeiden uusia työntekijöitä pyydettiin lisäksi pohtimaan erityisesti sitä, miltä Kosken toiminta on ulkopuolisesta näyttänyt.

Kosken arvot avoimuus, luotettavuus ja tasa-arvo on yritetty elää todeksi kaikessa toiminnassa. Tässä on itsearvioinnin ja myös ulkopuolelta tulleen palautteen perusteella onnistuttu hyvin. Kosken toimintakulttuuria leimaa

avoimuus. Ensiksi tässä tarkoitetaan avoimuutta uusille asioille ja ideoille. Koske on hallinto- ja toimintatavaltaan voinut reagoida joustavasti ja ottaa vastaan uusia haasteita ja tehtäviä. Toiseksi avoimuus näkyy Kosken asiantuntijaorganisaation dialogisessa toimintatavassa, jossa hierarkioiden rakentamista vältetään, tieto jaetaan kaikille ja työryhmät ovat avoimia kaikille. Kosken työntekijät (harjoittelijoista vakituisiin työntekijöihin) ja toimijat eri verkostoissa kohdataan tasa-arvoisesti ja jokaisen asiantuntemusta arvostetaan. Eettisesti kestävän toiminnan ja arvojen ylläpitäminen vaatii näiden asioiden jatkuvaa tiedostamista.

Kosken toimintasuunnitelmassa asetetut kolme ensimmäistä tavoitetta ovat toteutuneet ja toteutuvat kaikessa Kosken ja hankkeiden työssä: (1) tuemme sosiaalialan pitkäjänteistä kehittämistyötä, (2) kokoamme, yhdistämme ja välitämme sosiaalialan tieteellistä ja kokemuksellista tietoa ja (3) vahvistamme ammattitaitoa sosiaalialalla

Toiseen tavoitteeseen sisältyvä tutkimustoiminnan edistäminen on ollut yksi vaikeimpia haasteita Kosken toiminnassa. Sosiaalialan käytäntöjä hyödyttävälle tutkimustoiminnalle on ollut vaikea löytää rahoituskanavia. Jyväskylän yliopiston ja ammattikorkeakoulun kanssa on tehty kylläkin hyvää yhteistyötä ja lukuisia opinnäytetöitä on kytketty hankkeisiin ja kehittämissyksikköjen toimintaan. Stakesin alueyksikön tutkimustoiminnan vahvistuminen on tuonut myös merkittävän yhteistyökumppanin. Onnistuneen oppilaitos- ja tutkimusyhteistyön mallintaminen ja hyödyntäminen edelleen olisi tärkeää. Tutkimuksen ja käytännön rajan madaltaminen tulee olemaan jatkossa erityisesti kehittämissyksikköjen tehtävänä.

Neljännessä tehtävässään (4) olemme sosiaalipoliittinen vaikuttaja Koske on myös onnistunut hyvin. Koske on saavuttanut maakunnan verkostoissa tunnustetun aseman, mutta toimii samalla neutraalina ja puolueettomana asiantuntijatahona. Koske on vastannut mm. sosiaalihankeksen maakunnallisen toimintaohjelman kokoamisesta, ollut aktiivisesti tukemassa kuntia palvelurakennemuutoksessa sekä valmistellut uuden ohjelmakauden maakunnallista organisoitumista. Koske on osallistunut myös valtakunnalliseen keskusteluun mm. kehittämishankkeen sekä osaamiskeskustuksen valtakunnallisen organisaation kautta.

3 KUNTAKIERROS JA SOSIAALIJOHDON TYÖKOKOUKSET

Kosken henkilöstö on vuodesta 2005 alkaen tehnyt kuntakäyntejä alueen kuntiin. Käyntien tarkoituksena on ollut keskustella kunkin kunnan sosiaalialan näkymistä ja palvelurakenteesta sosiaalijohdon sekä sosiaalitoimen eri sektoreiden edustajien kanssa. Tavoitteena on ollut saada ajantasainen kuva kunkin kunnan sosiaalitoimen tilanteesta, kerätä tietoa hyviksi havaituista sosiaalialan työn tekemisen malleista ja osaamisesta sekä myös saada palautetta Kosken työstä ja evästyä maakunnalliseen kehittämiseen. Kosken ja hankkeiden eri toimintoihin liittyen vierailaan toki useamminkin kunnissa ja tavataan alueen ammattilaisia erilaisissa tilanteissa. Tällaiset yleisluontoiset vierailut on kuitenkin koettu hyödyllisiksi ja vapaamuotoisissa keskusteluisissa on puolin ja toisin voitu vaihtaa ajankohtaisia tietoja. Kosken henkilöstöstä mukana on ollut vakituisten työntekijöiden lisäksi vaihdellen eri hankkeiden työntekijöitä. Vuoden 2007 loppuun mennessä on tehty yhteensä 16 tällaista kuntavierailua.

Vuoden 2007 aikana vierailtiin viidessä kunnassa: Kinnulassa 9.3., Jyväskylässä 3.4., Kuhmoisissa 31.5., Äänekoskella 12.10., ja Toivakassa 30.10. Keskusteluteemat ja ajankohtaiset asiat ovat vaihdelleet kunnasta ja osanottajista riippuen. Näiden viiden kunnan esille nostamat hyvät käytännöt liittyivät seuraaviin teemoihin: onnistuneet työllistämistoimet, yhteistyö yksityisten palveluyrittäjien kanssa, moniammatillisen työn kehittäminen, joustavuus ja kokonaisvaltaisuus palveluiden järjestämisessä, seudullinen yhteistyö, verkostotyö ja yhteisvastuu.

Koske kutsui jo vakiintuneen tavan mukaan maakunnan sosiaalijohtajia työkokoukseen keväällä 13.3. ja syksyllä 8-9.11. Syksyn työkokouksen toinen päivä käytettiin tällä kertaa johtamiskoulutukseen. Kosken edustaja osallistui myös Jyväskylän seudun sosiaali- ja terveystoimintajohtajien kokouksiin.

4 YHTEISTYÖ JA VERKOSTOITUMINEN

Vuonna 2007 tiivistettiin osaamiskeskusten välistä rajanaapuriyhteistyötä. Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskusten väki vieraili 6.2 Koskessa, ja vastaavasti Kosken työntekijät tekivät kaksipäiväisen tutustumis- ja yhteistyömatkan Kajaaniin marraskuussa.

Stakesin Jyväskylän alueyksikkö toimi samoissa tiloissa ja Stakesin asiantuntijoiden kanssa tehtiin yhteistyötä useisiin hankkeisiin liittyen. Yhdessä Stakesin ja Jyväskylän yliopiston Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksen

kanssa järjestettiin 22-23.3.kaksipäiväinen seminaari Sosiaalisen Ydin. Filosofian, sosiaalityön sekä sosiaali- ja yhteiskuntapolitiikan asiantuntijat etsivät vastauksia mm. kysymyksiin mitä on sosiaalisuus? Millaisia ovat luonteeltaan sosiaaliset ongelmat? Onko sosiaalisuus katoamassa hyvinvointikeskusteluista?

Jyväskylän yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen kanssa avattiin uudenlainen yhteistyö ja suunniteltiin alueen sosiaalijohtolle räätälöity koulutuskonaisuus Sosiaalisen johtaminen muutoksessa. Nelipäiväinen koulutus ajoittuu vuoden 2007 loppuun ja vuoden 2008 alkuun.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa työstettiin vuoden 2007 aikana yhteistyöasiakirja, jonka tarkoituksena on selkiyttää yhteistyötä, työnjakoa ja Kosken ja ammattikorkeakoulun rooleja sosiaalialan kehittämisen eri alueilla.

Yhteistyötapaamisia oli vuoden aikana myös mm. Yliopiston sosiaalityön yksikön, Lääninhallituksen ja Keski-Suomen yhteisöjen tuki ry:n kanssa.

Koske oli yhtenä perustajajäsenenä Keski-Suomen kansanterveyden edistämiskeskus, -yhdistyksessä Kantereessa ja Kosken johtaja kuului yhdistyksen hallitukseen.

Valtakunnallisessa osaamiskeskusneuvottelukunnassa Keski-Suomen edustajan on toiminut professori Mikko Mäntysaari ja varajäsenenä sosiaalijohtaja Risto Kortelainen. Kosken johtaja Marja Heikkilä on toiminut neuvottelukunnassa osaamiskeskusjohtajien edustajana. Sosiaalialan kehittämishankkeen valtakunnallisen koordinaatioryhmän jäsenenä on toiminut Kosken johtaja Marja Heikkilä ja varajäsenenä alueellisen johtoryhmän puheenjohtaja Risto Kortelainen. Marja Heikkilä on toiminut Huoltaja-säätiön kunnallisen sosiaalipolitiikan asiantuntijaryhmässä.

Kosken johtaja oli mukana Stakesin Jyväskylän alueyksikön neuvottelukunnassa ja suunnittelija oli Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutusohjelman neuvottelukunnan jäsenenä.

Kosken työyhteisön piiriin kuuluvien hankkeiden lisäksi Kosken johtaja ja/tai suunnittelija olivat seuraavien kehittämishankkeiden ohjausryhmän jäseninä: Jyväskylän seudun Perhehanke (STM), Sosiaalipäivystyksen maa-kunnallinen järjestäminen Keski-Suomessa –hanke (Uuraisten kunta, maa-kunnallinen hanke), Ohjaus- ja neuvontapalvelu –projekti (K-S vammais-palvelusäätiö), Keski-Suomen elämän virtapiirit (Elvi) –hanke (Sosiaaliturvayhdistys), Pakka, paikallinen alkoholipolitiikka-hanke (Stakes, STM, Alko

Oy, Jyväskylän seudun kunnat), Jyväskylän verkostokaupungin ja Keurus-seudun kuntien vanhuspalveluiden kehittämishanke (STM), Vanhusasiavaltuutettu (Sotainvalidien asuntosäätiö).

5 HALLINTO

Koskea hallinnoi Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kannatusyhdistys ry. Yhdistyksen jäsenmäärä kasvoi vuoden aikana yhdellä jäsenellä. Joulukuussa 2007 jäseniä oli yhteensä 47, joista 24 kuntaa, 17 järjestöä ja 6 oppilaitosta.

Yhdistyksen hallitus kokoontui vuoden 2007 aikana 5 kertaa. Yhdistyksen vuosikokous pidettiin 21.3.2007.

Vuosikokouksessa valittiin yhdistyksen hallitukseen kaksivuotiskaudelle seuraavat 11 jäsentä sekä heidän varajäsenensä.

1. Risto Kortelainen, Jyväskylän maalaiskunta, varajäsen Maija-Riitta Markkanen Hankasalmen kunta
2. Sakari Möttönen Jyväskylän kaupunki, varajäsen Arja Aroheinä
3. Juha Torkkeli, Keski-Suomen Sosiaaliturvayhdistys, varajäsen Satu Hämäläinen
4. Aarne Kiviniemi, Sininauhaliitto, varajäsen Eija Kilgast
5. Ulla Kumpula, Talentia Keski-Suomi ry, varajäsen Ritva Jokinen
6. Mikko Mäntysaari, Jyväskylän yliopisto, varajäsen Jorma Hänninen
7. Aarno Lehmusto, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, varajäsen Helena Koskimies
8. Riitta Vanhanen, Keuruun kaupunki, varajäsen Raija Kolehmainen Äänekosken kaupunki
9. Olli Ingervo, Keski-Suomen kehitysvammaisten tuki ry, varajäsen Kari Lahti Vaajakosken Suvanto ry
10. Mirja-Lavonen Niinistö, Mannerheimin lastensuojeluliiton Keski-Suomen piiri, varajäsen Raili Bäck-Kiianmaa, Pesäpuu ry
11. Yrjö Haapsaari, Pohjois-Päijänteen omaishoitajat ry (yhdistyksen uusi nimi: Jyvasseudun Omaishoitajat ry), varajäsen Marja-Leena Kupila Jyväskylän seudun mielenterveysseura

Hallituksen puheenjohtajana on toiminut Risto Kortelainen. Kokouksissa on esittelijänä toiminut osaamiskeskuksen johtaja Marja Heikkilä ja sihteerinä suunnittelija Raili Haaki.

Kosken taloushallinto ostettiin työvalmennussäätiö Tekevältä. Toimistotyövoiman palkkaamista ei Kosken budjetti edelleenkään mahdollistanut. Henkilöstöhallintoon, tilaisuuksien järjestelyihin, toimitilojen, toimistotarvikkeiden ylläpitämiseen sekä muihin käytännön rutiineihin kului näin ollen osa työntekijöiden työajasta.

6 TALOUS

Keski-Suomen Sosiaalialan osaamiskeskuksen taloutta tilikaudella 2007 leimasi voimakas kasvu, mitä kokonaistuotoilla mitaten kertyi edellisestä tilikaudesta huikeat 52 %. Erityisesti kasvua loi tilikauden aikana käynnistyneet hankkeet, mitkä eivät olleet budjetoituvaiheessa vielä tiedossa. Tämä näkyy myös budjetti- ja toteumalukujen merkittävinä poikkeamina.

Suunnitelmatalouden epäsuhdasta huolimatta tilivuoden tulo- ja menotalous hoitui varsin tasapainoisesti. Yleisavustus huomioiden tuottoa kertyi yhteensä 629 000 euroa, mikä riitti kattamaan kaikki toimintamenot. Toimialansa mukaisesti tuotot koostuivat STM – yleisavustuksen, kiertävän lastensuojelun erityistyöntekijä-, sosiaaliasiamies-, sekä koulutus ja konsultointipalvelun lisäksi 17 eri hanke- ja projektirahoituksista. Näistä 13 oli suoraan ns. läpikulkueriä, joiden yhdistykselle aiheuttamat menot laskutettiin sellaisinaan eri rahoittajatahoilta. Suurin yksittäinen hanke oli Välittävät sukupolvet – projekti, mistä tilitettiin RAY-avustusmaksatusta reilut 95 000 euroa. Arvonlisäverolliseksi katsottua tuottoa laskutettiin Sosiaaliasiamies- ja Kiertävän lastensuojelun erityistyöntekijäpalvelusta sekä koulutus – ja konsultointitoiminnasta 106 000 euroa. Toiminnan rahoituksessa merkittävin oli kuitenkin STM:n yleisavustus, mitä tuloutettiin 150 689 euroa.

Seuraavassa taulukossa on esitetty v. 2007 kustannuspaikkakohtaiset tulo-/menoerittely sekä vertailu edelliseen tilikauteen:

	BUDJ. TUOTOT	TOT.TUOTOT	TOT-%	TOT. 2006	IND. 2007- 2006 TOIMINTAMENOT	YLI-/ ALIJÄÄMÄ
STM	158 000	161 002	227	157 585	168	8 660
LASTENSUOJELUN KEH.YKSIKKÖ	5 294	12 424	235	6 748	184	0
SOSKES	5 741	9 148	159	6 436	142	0
VAMMAISPALVELUHANKE	70 000	57 803	83	24 007	241	0
KÄHY(HIETAMÄKI)	0	14 719	0	1 609	915	0
ESISELVITYS SOS.HUOLL.ORGAN.(WESTMAN)	0	9 000	0	0	0	-1 172
LASTENSUOJELUN ALKUARVIOINTI- HANKE	0	63 344	0	0	0	0
AIKUISTYÖN SOSIAALIHANKE (KEURUU)	0	6 306	0	0	0	1 992
SENIORIASUMINEN (Sinikka T.)	0	21 000	0	0	0	1 042
VARKE	0	1 897	0	0	0	0
LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINTI- HANKE	0	8 533	0	0	0	0
KEHYS2 (LASTENSUOJELUN KEHITT. 2)	0	2 008	0	0	0	0
SOS.ALAN KEHITT.HANKE (VIRPI SÄRKKÄ)	0	6 810	0	0	0	0
VAMMAISTYÖN KEHITT.HANKE (ESKOO)	0	1 050	0	0	0	0
SOS.ASIAMIES	67 500	68 875	102	68 487	101	6 416
VÄLITTÄVÄT SUKUPOLVET	80 000	95 498	119	98 096	97	-3 618
KOULUTUS JA KONSULTAATIO	2 500	2 580	103	5 615	46	341
VAMPSA, RAY	7 977	11 843	148	10 064	118	0
VAMPASA ONP/HALLINTO	0	3 634	0	0	0	0
KIERTÄVÄ LASTENSUOJELU	35 000	35 218	101	34 916	101	-13 266
SOS.HUOLLON ERIT.PALVELUHANKE(JKL)	0	29 654	0	0	0	0
* Yhteensä	432 012	622 345	144	413 562	150	395

Toiminnalle luonteenomaisesti henkilöstömenot muodostivat suurimman kulukokonaisuuden. Palkkoja ja sosiaalimaksuja kertyi reilut 421 000 euroa, missä kasvua edellisvuoteen vajaan 40 %. Palkkatilastoinnin mukaan kokonaistyöaikapäiviä oli yhteensä 2 841 (edellisvuonna 2 272), mikä tarkoittaa hieman n. 11,5 henkilötyövuotta. Toimitilavuokria maksettiin 52 000 euroa ja muita toimintamenoja 154 413 euroa.

Yhdistyksen maksuvalmius pysytteli tilikauden aikana jotakuinkin 30 päivän limiitin rajoissa. Tilikauden päättyessä likvidit varat ja saamiset olivat yhteensä 95 000 euroa, mikä oli 1,2-kertainen velkoihin nähden. Tilikaudella ei

toteutettu pitkäaikaisia investointihankkeita. Taseen loppusumma päättyi 99 266 euroon. Kokonaisuudessaan varojen ja velkojen suhde on hyvä. Tosin erityisen mittaviin investointeihin ei yhdistyksen omaa rahoitusta riitä.

Keski-Suomen Sosiaalialan Osaamiskeskuksen tilikauden ylijäämää osoitetaan 64,00 euroa.

7 VIESTINTÄ

Viestinnässä nojataan vahvasti Kosken arvoihin (Avoimuus, luotettavuus ja tasa-arvo) ja toimintatapoja valittaessa on pidetty mielessä Kosken kaksi vahvuutta: Toiminnan yhteisöllisyys ja henkilökohtaisten kontaktien merkitys tuloksekkaalle toiminnalle.

Edellisvuoden aikana laaditun Kosken viestintästrategian toteuttamiseksi tehtiin vuonna 2007 konkreettinen viestintästrategian käyttöönottosuunnitelma. Vuoden 2007 tavoitteena on ollut yhtenäisen talotyylin vakiinnuttaminen kaikkien koskelaisten käyttöön. Tällä tarkoitetaan yhteisen ymmärryksen kirkastamista osaamiskeskustyöstä ja sen paikasta maakunnan sosiaalialan toimintakentässä. Pyrkimyksenä on ollut ylläpitää asiantuntevaa, positiivista ja avointa tyyliä.

Kertomusvuoden aikana Soskes-yhteisöverkko osoittautui hyvin toimivaksi alustaksi eri hankkeiden tiedotuskanavana ja työskentelyvälineenä. Soskesista alkoi muodostua maakunnan ammattilaisia konkreettisesti hyödyttävä ja sosiaalialan kehittämistä palveleva merkittävä foorumi.

Kosken Sisäisen viestinnän konkreettinen tavoite on ollut eri hankkeiden ja henkilöstön välisen tiedonkulun selkiyttäminen ja yhteisten pelisääntöjen luominen. Ulkoisen viestinnän käytännön tavoitteena on ollut ajankohtaisista ja keskeisistä asioista tiedottaminen luotettavasti sekä innovatiivisuus ja ”askeleen edellä” oleminen. Julkisuustyön tavoitteeksi määriteltiin ajankohtaisten ja merkittävien sisällöllisten teemojen esiin nostaminen.

Tavoitteiden toteutumiseksi taulukoitiin kunkin kohdan alle konkreettiset toimenpiteet (esim. perehdytyskansion päivitys, työyhteisöpalaverien suunnitelmallinen toteutus, kotisivujen uudistaminen tai opasteista huolehtiminen). Toimenpiteille määriteltiin aikataulu, budjetointi sekä vastuuhenkilö. Taulukko toimi muistilistana ja sen avulla saatiin tehtyä selkeää vastuunjakoa yhteisten asioiden hoitamiseksi. Päävastuu viestinnän kehittämisestä ja Kosken yleisestä tiedottamisesta on kuulunut Kosken suunnittelijan työhön.

Arviona voidaan todeta, että asetettujen tavoitteiden suuntaan on edetty. Systemaattista palautetietoa ei Kosken viestinnän onnistumisesta ole kuitenkaan kerätty. Näkyvinä tuotoksina voidaan mainita vuoden 2007 aikana uusitut julisteet ja Kosken painettu esite, joka oli jaossa syksyn juhlaseminaarissa. Kosken yleiseen esittelyyn laadittiin myös englanninkielinen diasarja kaikkien käyttöön. Työyhteisön sisäisen viestinnän ajantasaisuutta ja avoimuutta on myös kiiteltu.

Joistakin yksittäisistä suunnitelmista on jouduttu luopumaan. Tällaisia ovat alkuvuodesta ideoitu systemaattinen lehdistöseuranta ja verkostoille jaettava ajankohtaistiedotteen laatiminen. Näitä asioita on ehdotettu Kosken tehtäväksi, mutta nykyisellä työntekijämäärällä niitä on mahdoton toteuttaa. Vuodelle 2007 suunniteltu kotisivujen uudistustyö jouduttiin niin ikään lykäämään keväälle 2008. Päätös Kosken kotisivujen siirtämisestä SosKes yhteisöverkkoon on tehty ja suunnittelutyö on aloitettu.

Kritiikkiä on saatu uusien työntekijöiden perehdyttämisestä. Monimutkaiseen työyhteisöön ja kehittämiss maailmaan sisälle pääseminen vaatisi suunnitellumpaa perehdytystä ja siihen tulisi varata nykyistä enemmän aikaa. Perehdytyskansion päivitys on myös ollut puutteellista, mutta toisaalta on todettu, että perehdytyksen tulee olla nimenomaan vuorovaikutuksellista. Kosken kotisivuja selailemalla ei vielä pääse kärryille. Vaikka Koskessa on tiedostettu koordinoinnin ja kokonaisuuden hahmottamisen merkitys, kaivataan edelleen perusteellisempaa ja toisaalta tiivistetympää tiedotusta ja opastusta siihen, miten eri toimijat ovat suhteessa toisiinsa. – Koskelta odotetaan karttaa ja kompassia kehittämissviidakon maastosuunnitukseen.

Kosken eri toiminta-alueista uutisoitiin paikallis- ja maakuntalehdissä selkeästi edellisvuotta runsaammin. Systemaattisen lehdistöseurannan uupuessa voidaan vain todeta, että julkisuustyössä on edetty tavoitteen suuntaisesti.

Vuoden 2007 julkaisutoiminta

Kontio, Minna & Lahtinen, Pia: Läheisneuvonpitomenetelmän käyttöönotto Keski-Suomessa –hankkeen loppuraportti. Koske Raportteja 6/2007

Westman, Riikka: Sosiaalihuollon erityispalveluiden tuotanto ja organisointi Keski-Suomessa. Koske Raportteja 7/2007

Uuttu, Pirkko & Vallius, Timo & Hakola, Ulla & Jakonen, Hanna: Soskes-hanke – kunnallisten sosiaalipalveluiden tietohallinnon kehittäminen Keski-Suomessa. Loppuraportti. Koske Raportteja 8/2007

Hauvala, Tuija: ”...Ettei ihmisen elämä olisi hukassa...” Sosiaalipäivystyksen maakunnallinen järjestäminen Keski-Suomessa. Koske Raportteja 9/2007

8 SOSKES-YHTEISÖVERKKO

SosKes – Kunnallisten sosiaalipalvelujen tietohallinnon kehittäminen Keski-Suomessa – hanke käynnistyi elokuussa 2005, jolloin aloitettiin sähköisen yhteisöverkon rakentaminen Keski-Suomen sosiaalialan ammattilaisille. SosKesille myönnettiin jatkorahoitus ajalle 1.6.2007–31.10.2009. Hanke tavoitteli koko maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden tiedonkulun ja yhteistyön parantamista.

SosKes-hankkeessa työskenteli vuoden 2007 aikana projektipäällikkö Pirkko Uuttu ja suunnittelija Timo Vallius ja 1.8.2007 lähtien kaksi suunnittelijaa Hanna Jakosen aloitettua työt. Hanketta hallinnoi Jyväskylän maalaiskunta ja mukana toiminnassa ovat kaikki maakunnan kunnat.

Hankkeelle on määritelty viisi tavoitetta. Seuraavassa kuvataan hankkeen toteutustapaa kertomusvuonna.

Tavoite 1 - SosKesin laajennus ja täydennys

SosKes-hanke tuotti ensimmäisessä vaiheessa sosiaalipalveluiden sisältöä vanhus-, vammais-, edunvalvontapalveluihin sekä lastensuojeluun. Ensimmäisen vaiheen jo tehdyt osiot on otettu heti käyttöön. Vuoden 2007 aikana on yhteisöverkkoa täydennetty puuttuvien sosiaalipalveluiden osalta kuten esimerkiksi lasten päivähoito ja varhaiskasvatus, päihdepalvelut, rikos- ja riita-asioiden sovittelu ja edunvalvonta. Sosiaalipalvelujen lisäksi SosKesia täydennettiin muilla käytännön työtä tukevilla sisällöillä ja palveluilla, esimerkiksi hankerekisterillä ja työnohjaukseen liittyvillä sisällöillä.

Tavoite 2 - Käytännön työtä tukevien sähköisten palveluiden käyttöönotto

SosKes-yhteisöverkkoon lisättiin käytännön toimintaa tukevia sähköisiä palveluja viranomaiskäyttöön, esimerkiksi eKollega – keskustelualusta. eKollegassa toimii suljettu keskustelualusta esimerkiksi kiertäville erityislastentarhanopettajille, edunvalvojille ja aikuissosiaalityön koulutukseen osallistuville. Avoimiin keskusteluteemoihin voi osallistua kuka tahansa SosKesikäyttäjänä. Yhteisöverkkoon lisättiin ammattilaisten käyttöön erilaisia lomakkeita sekä sosiaalipäivystyksen organisointiin liittyviä ratkaisuja.

Tavoite 3 - **Yhteistyö ja verkostoituminen**

Hanke jatkoi aloittamaansa yhteistyötä eri tahojen esimerkiksi valtakunnallisen ja alueellisten tietoteknologiahankkeiden kanssa. Yhteistyötä tehtiin myös maakunnallisten SosKesia tukevien sosiaalialan ja muiden hankkeiden, esimerkiksi Sosiaalipäivystyksen maakunnallinen järjestäminen Keski-Suomessa – hankkeen, Keski-Suomen lastensuojelun kehittämissyksikkö - hankkeen kanssa ja Keski-Suomen varhaiskasvatuksen kehittämissyksikkö – hankkeen kanssa. Näin SosKes2-hanke hyödyntää muiden hankkeiden asiantuntijuutta SosKesin sisällön laajentamisessa ja jakaa omaa osaamistaan muille hankkeille. SosKesissa julkaistiin myös sen sisältöön soveltuvia muiden hankkeiden tuotoksia.

Tiivis yhteistyö Keski-Suomen Sairaanhoidopiirin MediKes -yhteisöverkon kanssa jatkui. Kirjaututtuaan palveluun kaikilla SosKesin käyttäjillä on pääsy myös Keski-Suomen sairaanhoidopiirissä toteutettuun MediKesiin, joka on terveydenhuollon ammattilaisille suunnattu yhteisöverkko. Vastaavasti 14.12.2007 MediKesin käyttäjille avautui SosKes ja saimme n. 7000 uutta käyttäjää terveydenhuollon ammattilaisista.

Tavoite 4 - **SosKes-tutuksi**

Vuoden 2007 aikana SosKesiä tehtiin tutuksi yhteistyökumppaneille lukuisissa erilaisissa alan tilaisuuksissa, kuten seminaareissa, kokouksissa, kuntakäynneillä ja koulutuksissa esittelemällä järjestelmän sisältöä ja ominaisuuksia.

Noin sadan aiemmin koulutettujen ylläpitäjien lisäksi koulutettiin Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen koordinoimien hankkeiden henkilöstöä ja Kosken omaa henkilökuntaa SosKes -yhteisöverkon ylläpitoon ja päivittämiseen. Ylläpitäjät saivat myös kattavan tiedon järjestelmästä.

Vuoden loppuun mennessä SosKesiin oli jaettu noin 400 käyttäjätunnusta.

Tavoite 5 - **Jatkosuunnitelma 2010+**

Hanke suunnittelee maakunnallisen sosiaalialan yhteisöverkon SosKesin hallinnoinnin ja ylläpidon yhdessä Keski-Suomen kuntien, Keski-Suomen Sairaanhoidopiirin sekä Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kanssa varsinaisesti vuosien 2008 ja 2009 aikana. Vuoden 2007 aikana on kuitenkin keskusteltu jo siitä, että toimivasta palvelukokonaisuudesta puuttuu kansalaisportaalin osuus, joka jouduttiin SosKesin ensimmäisen ja toisen vaiheen sopeutetusta hankesuunnitelmasta kustannussyistä jättämään pois. Mikäli

kansalaisportaali nähdään em. toimijoiden mielestä osaksi SosKes-MediKes – palvelukokonaisuutta, sen toteuttamiseen haetaan erillinen rahoitus sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisesta kehittämisohjelmasta (KASTE) vuonna 2009.

9 SOSIAALIASIAMIESTYÖ

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista tuli voimaan vuonna 2001. Laki painottaa sosiaalihuollon asiakkaan oikeuksia, osallisuutta ja palvelun suunnitelmallisuutta sekä määrittää mm. moniammatillista yhteistyötä, salassapitoa ja tiedonsaantia. Asiakaslaki toi mukanaan sosiaalihuollon kehittämis- ja laadunvarmistusmenetelmiksi sosiaaliasiamies- ja muistutusjärjestelmät.

Koske on tuottanut sosiaaliasiamiehen palvelua vuodesta 2004. Aluksi mukana oli kaksitoista ja vuoden 2006 alusta seitsemäntoista keskisuomalaista kuntaa: Hankasalmi, Joutsa, Jyväskylä, Jyväskylän maalaiskunta, Jämsänkoski, Kinnula, Korpilampi, Kuhmoinen, Laukaa, Leivonmäki, Luhanka, Muurame, Petäjävesi, Pihtipudas, Toivakka, Uurainen ja Viitasaari. Kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä Hannele Metsäranta on Jyväskylän maalaiskunnan sosiaaliasiamies ja Eija Hiekka vastaa muiden kuntien sosiaaliasiamiestyöstä.

Sosiaaliasiamiehet tekivät eniten asiakastyötä, mutta noin viidesosa työajasta käytettiin tiedotukseen, koulutukseen ja kehittämistehtäviin. Suurin osa sosiaaliasiamiehen työstä oli asiakkaiden yhteydenottoihin vastaamista, tavallisimmin puhelimitse tapahtuvaa sosiaalihuollon palveluja koskevaa tiedotusta ja neuvontaa. Tarvittaessa järjestettiin henkilökohtainen tapaaminen.

Sosiaaliasiamiehen vuosiselvitys valmistui 13.4.2007 ja sitä käsiteltiin kunnanhallituksissa ja sosiaalilautakunnissa vaihtelevasti, joskus pariinkin kertaan. Yksityiskohtaista palvelupalautetta puitiin suoraan palveluntuottajien kanssa mm. kuntakäyntien yhteydessä. Asiakaspalautetta ja palvelukokemuksia hyödynnettiin myös koulutusten ja kehittämishankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Selvityksen valmistuttua järjestettiin viestimille tiedotustilaisuus. Paikallisissa lehdissä oli useita sosiaaliasiamiestyöhön liittyviä juttuja ja TV:n alueellisen uutisten uutiskynnys ylittyi kolme kertaa. Sosiaaliasiamies kertoi asiakkaan oikeuksista ja asiamiestyöstä mm. järjestöjen tilaisuuksissa ja sosiaalihuollon ammattilaisia kouluttavissa oppilaitoksissa.

Sosiaalihuoltoon ja -palveluihin liittyviä yhteydenottoja tuli edellisvuosien tapaan eniten isoimmista kunnista. Palveluittain tarkasteltuna kriittisen pa-

lautteen kolmen kärki on entuudestaan tuttu: Eniten tyytymättömyyttä ilmaistiin toimeentulotuki-, vammaispalvelu- ja lastensuojelumenettelyihin. Vuoden 2007 kehitys oli kuitenkin sangen myönteistä, jos sitä mitataan yhteydenottojen määrällä. Sopimuskunnista tuli 435 eri asiaa kun vuonna 2006 niitä oli 509. Asiamäärä laski siis 14,5 %. Muista kuin sopimuskunnista tai ilman kuntatietoa tulleita yhteydenottoja oli 30 (edellisvuonna 38). Useimmissa kunnissa asiamäärät pysyivät edellisvuosien lukemissa, muutamissa kunnissa määrä kohosi, mutta eniten kokonaisuuteen vaikutti, se että Jyväskylästä ja Jyväskylän maalaiskunnasta tuli kummastakin edellisvuotta vähemmän toimeentulotukiaiheisia yhteydenottoja. Palvelujen kehityssuunta oli siis tavoitteiden mukainen, mutta kaikilta osin sosiaalihuollon asiakkaiden asema ei edelleenkään ole riittävän hyvä.

Kunnilta koottiin selvityksen laatimista edeltävän kuntakyselyn yhteydessä palautetietoa sosiaaliasiamiestoinnasta. Kunnat antoivat Kosken sosiaaliasiamiestoinnalle kouluarvosanaksi 9. Toiminta koettiin asialliseksi, asiantuntevaksi ja tarkoitustaan vastaavaksi ja sen toivottiin jatkuvan samalta pohjalta. Asiamiestoinnin kuntakokous järjestettiin sosiaalijohdon kokouksen yhteydessä 8.11.2007. Sosiaalialan osaamiskeskus on yksinäiselle ja vaativalle sosiaaliasiamiestyölle hyvä taustayhteisö. Työyhteisö, asiakkailta ja yhteistyökumppaneilta saatu palaute, koulutukset, sosiaaliasiamiesten työkokoukset ja Kosken sosiaaliasiamiesten yhteinen työnohjaus antoivat riittävästi tukea ja voimia työssä jaksamiseen.

10 KIERTÄVÄ LASTENSUOJELUN ERITYISSOSIAALITYÖNTEKIJÄ

Kiertävän lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä Hannele Metsärannan palvelua on edelleen vuonna 2007 tarjottu kuntien lastensuojelutyön tueksi.

Suurin osa Keski-Suomen kunnista on tehnyt ostopalvelusopimuksen. Maakunnan ulkopuolelta palvelun piiriin on kuulunut edelleen Kangasniemen kunta.

Työ on keskittynyt lastensuojelun avohuollon ja lapsen huoltolain piiriin kuuluviin kysymyksiin ja tapauksiin, mutta edelleen joidenkin avohuollossa alkaneiden asiakasprosessien edettyä sijaishuollon asioiksi, on ollut tarkoituksenmukaista jatkaa työparityötä sijoittajakunnan sosiaalityöntekijän tukena. Sijaishuollon asioissa on työnjaosta sovittu Jyväskylän kaupungin sijaishuoltoyksikön kanssa, jolta kunnat ostavat ne sijaishuollon palvelunsa, joita ei tuoteta kunnan omana työnä.

Sijaishuoltoon liittyvänä työnä on kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä ollut myös mukana muutamassa sukulaissijaisvanhemmuus selvityksessä sekä sijoituksen tukityöskentelyssä. Toimintatapoina ovat edelleen olleet puhelinkonsultaatio sekä –neuvottelut, työntekijä- ja asiakastapaamiset kunnissa, kotikäynnit. Myös kaksi työnohjauksellista konsultaatioryhmää ovat edelleen jatkaneet toimintaansa ja Hannele Metsäranta on toiminut niiden vetäjänä.

Kiertävän erityistyöntekijän palvelun nivomista osaksi Lastensuojelun kehittämissyksikköä on edelleen kehitetty ja pohdittu vaihtoehtoisia toimintamalleja.

Kiertävää lastensuojelun erityissosiaalityöntekijää on kysytty runsaasti kouluttamaan lastensuojelulain uudistukseen liittyvistä asioista sekä asiakastyön menetelmistä lastensuojelutarpeen selvityksessä. Koulutusta on annettu Keski-Suomen seurakuntien perheasiain neuvottelukeskuksen kautta seurakuntien työntekijöille, Sosiaalipäivystyshankkeen kautta Mobilen ja Häätäkeskuksen henkilöstölle sekä yhdessä Lastensuojelun kehittämissyksikön kanssa mm. Jyväskylänseudun Perhe -hankkeelle sekä Jyväskylän kaupungille. Jyväskylän ammattikorkeakoulussa sekä Seinäjoen ammattikorkeakoulussa on myös pidetty koulutusta.

Kiertävän lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän palvelun kysyntä on edelleen kasvanut, eikä kaikin ajoin ole voitu kaikkiin työapu- tai koulutuspyyntöihin vastata.

Syyskaudella 2007 Hannele Metsäranta on aloittanut 2-vuotisen työnohjaajakoulutuksen Jyväskylän yliopiston täydennyskoulutuskeskuksessa sekä osallistunut myös valtakunnallisen (lastensuojelun) Alkuarviointihankkeen kouluttajakoulutukseen. Hän on myös kuulunut Alkuarviointihankkeen asiantuntijatryöryhmään.

Hannele Metsäranta on toiminut vuoden 2006 alusta lukien Jyväskylän maalaiskunnan sosiaaliamiehenä ja sijaistanut myös osittain sosiaaliamies Eija Hiekkaa hänen lomiansa aikana.

11 VÄLITTÄVÄT SUKUPOLVET –HANKE

Kertomusvuonna päättyi Kosken toiminnan pitkäaikaisin hankekokonaisuus. Vuosina 2002-2004 toteutettiin Ray:n rahoituksella Sukupolvet verkoksi hanke. Tämän jatkona 2005-2007 toteutettiin Välittävät sukupolvet -hanke Jyväskylässä, Keuruulla, Jämsän seudulla, Pihtiputaalla, Saarijärvellä,

Viitasaarella ja Äänekoskella. Hankkeen perusideana oli rekrytoida erikäisiä vapaaehtoisia aikuisia lasten ja nuorten aikuisystäviksi ja lapsiperheiden kumppaneiksi. Hankkeessa toiminta organisoitiin joko paritoimintana (lapsi–aikuinen -parit), pienryhmätoimintana (useampia lapsia/nuoria, useampia aikuisia) tai varamummotoimintana (mummot vierailivat päiväkoodeissa ja perhekerhoissa). Toiminta perustui vastavuoroisuuteen, luottamukseen ja sitoutumiseen.

Koko hankeaikana toimintaan osallistui 141 lasta ja nuorta 118 perheestä, Pihtiputaalla ja Viitasaarella varamummotoiminnan kautta toimintaan osallistui 80 lasta. Toiminnassa oli mukana 120 vapaaehtoista aikuista. Suuri osa toimintaan osallistuneista perheistä oli yhden vanhemman perheitä. Mukana oli myös maahanmuuttajaperheitä. Projekti oli avointa toiminta-alueiden lapsille ja nuorille perheineen. Näin pyrittiin välttämään toiminnan leimavuutta. Tärkeitä yhteistyökumppaneita olivat alueiden koulut, päiväkodit, neuvolat, sosiaalitoimi, nuorisotyö, lastensuojelujärjestöt, seurakunta, sosiaalialan oppilaitokset, asukasyhdistykset ja muut kansalaisverkostot.

Hankkeen työntekijöinä työskentelivät viimeisenä toimintavuotena projektinvetäjä Johanna Moilanen osa-aikaisesti heinäkuuhun 2007 asti sekä Minna Rajalin ja Anu Kari alkuvuoden osa-aikaisina ja syyskauden kokoaikaisina projektikoordinaattoreina.

Välittävät sukupolvet -hankkeen kokoavana päämääränä oli turvata lasten, nuorten ja lapsiperheiden kokonaisvaltaista hyvinvointia kehittämällä sukupolvien välistä mentorointia/aikuisystävätoimintaa ehkäisevän lastensuojelun ja yhteisötyön välineeksi. Hankkeessa kehitettiin maakunnallisesti ehkäisevän lastensuojelun kansalaisjärjestö- ja vapaaehtoistoimintaa, jonka tavoitteena oli turvata riittävät aikuiskontaktit niitä kaipaaville lapsille ja nuorille sekä tukea lapsiperheitä. Hankkeen tavoitteena oli sellainen malleja koskeva tiedontuotanto ja kokemusten arviointi, joka mahdollistaa luotujen toimintatapojen levittämisen yleiseen käyttöön.

Välittävät sukupolvet -hanketta toteutettiin monitoimijamallin avulla. Hankkeessa ammatti- ja vapaaehtoistoimijoiden verkostot ja projektin työntekijät yhdessä kehittivät paikallisia ja alueellisia aikuisystävätoiminnan malleja ehkäisevän lastensuojelun vapaaehtoistoiminnan välineiksi. Alueelliset/paikalliset työryhmät osallistuivat hankkeen suunnitteluun ja toteutukseen alusta lähtien. Kussakin kunnassa tai alueella oli lisäksi toimintaan sitoutunut yksi tai useampi avaintoimija. Avaintoimijan tehtävä oli osallistua tiiviisti toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen hankeaikana ja vastata osaltaan toiminnan jatkumisesta hankeajan päättymisen jälkeen.

Hanke toimi käytännön työn, koulutuksen ja tutkimuksen yhteistyön välineenä ja kehittäjänä. Aikuisystävöitymisestä kerättiin runsaasti arviointi- ja palautetietoa, joka on nostanut esille kokemuksen toiminnan merkittävyydestä lasten, nuorten ja perheiden arjessa sekä aikuisystävien merkityksen sosiaalisen tuen ja voimavarojen välittäjinä.

Hankkeessa kehitetty malli ja toiminta tulee jatkumaan Mannerheimin lastensuojeluliiton Keski-Suomen piirin hallinnoimana Ray:n toiminta-avustuksen turvin. Koske sai myös Ray:n rahoitusta päättyneen hankkeen ulkoiseen arviointitutkimukseen.

12 SOSIAALIALAN KEHITTÄMISHANKKEEN VIIMEINEN VUOSI

Sosiaalialan kehittämishankkeen viimeistä toimintavuotta leimasi sosiaalialan kehittämissuunnitelmien perustaminen, kunta- ja palvelurakennemuutokset sekä erityispalveluiden tuotannon ja organisoimisen kysymykset. Vuodelle 2007 laadittiin kolmas alueellinen toimintaohjelma, jonka pohjana käytettiin mm edellisvuoden toimintaohjelmasta pyydettyjä lausuntoja. Toimintaohjelmassa korostetaan lähipalvelulähtöisyyden periaatetta sosiaalihuollon lähi- ja erityispalveluiden kehittämisessä.

Sosiaalialan kehittämishankkeen Keski-Suomen alueellinen johtoryhmä piti viimeisenä toimintavuotenaan 4 kokousta ja lisäksi kaksi yhteiskokousta terveydenhuollon lähipalvelujen kehittämistä koordinoivan johtoryhmän kanssa.

Vuodelle 2007 alkavaksi haettiin yhteensä 12 hanketta. Rahoitusta saatiin näistä yhteensä yhdeksälle hankkeelle, joista neljä oli jatkohanketta. Kehittämissuunnitelmia Keski-Suomessa oli vuoden 2007 aikana toiminnassa kolmella substanssialueella: lastensuojelussa (vuodesta 2005, jatkohanke 2007-2008), varhaiskasvatuksessa (2007-2009) sekä vammaistyössä (yhdessä pohjanmaan maakuntien kanssa 2007-2009).

Alueellinen päätösseminaari ”Välittämisen taitoa, osaamisen iloa” pidettiin 10.10. Jyväskylän Paviljongissa. Monipuolista ohjelmaa ja onnistuneita keskusteluja oli seuraamassa lähes 180 henkeä.

Kehittämissuunnitelman puitteissa suunniteltiin myös alueen sosiaalijohtajille räätälöity johtamiskoulutuskokonaisuus. Jyväskylän yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen kanssa yhteistyössä suunniteltu nelipäiväinen koulutus-

kokonaisuus ”Sosiaalisen johtaminen muutoksessa” aloitettiin vuoden 2007 loppupuolella

Kehittämishankkeen päättyessä valmistauduttiin samalla jo uuteen ohjelma-kauteen. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallista kehittämissuunnitelmaa 2008-2011 käynnistettiin syksyn 2007 aikana. Keski-Suomesta osallistuttiin aktiivisesti STM:n kuulemistilaisuuteen ja muihin valtakunnallisiin keskusteluihin ja loppuvuodesta ryhdyttiin kokoamaan Keski-Suomen alueellista sosiaali- ja terveydenhuollon koordinaatioryhmää

Alueellinen yhteenveto Sosiaalialan kehittämishankkeesta koko kehittämissuunnitelma-kaudelta 2003-2007 löytyy Kosken kotisivuilta

13 SOSIAALIHUOLLON ERITYISPALVELUIDEN ORGANISOINTI

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksessa tehtiin esiselvitys sosiaalihuollon laajan väestöpohjan erityispalveluiden tuotannon ja organisoinnin tilasta Keski-Suomessa vuoden 2007 alussa. Esiselvityksen rahoitti Keski-Suomen liitto. Kunnille tehdyssä kyselyssä tuli esille, että erityispalveluiden tuotantoon ja yhteistoimintaan ollaan maakunnassa suhteellisen tyytyväisiä, mutta erityispalveluiden organisointiin ja koordinointiin kaivattiin parannusta. (Westman, Riikka: Sosiaalihuollon erityispalveluiden tuotanto ja organisointi Keski-Suomessa. Koske raportteja 7/2007).

Esiselvityksen perusteella haettiin avustusta Sosiaali- ja terveysministeriöltä Keski-Suomen yhteistoimintamalli: Sosiaalihuollon laajan väestöpohjan erityispalveluiden tuotannon organisointi – hankkeen toteuttamiseen. Ministeriö myönsi hankkeelle valtionavustusta. Hanketta hallinnoi Jyväskylän kaupunki. Lisäksi toimintaan ja sen rahoitukseen ovat sitoutuneet Jyväskylän maalaiskunta, Saarijärvi, Kannonkoski, Karstula, Kivijärvi, Kyyjärvi ja Pylkönmäki. Hanke käynnistyi varsinaisesti 20.8.2007, jolloin projektipäällikkö Harri Halttunen aloitti tehtävässä. Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kannatusyhdistyksen hallitus nimensi hankkeelle ohjausryhmän kokouksessaan 21.8.2007.

Hankkeen alkuvaiheen toimenpiteitä ovat olleet Keski-Suomen kuntien toimeenpanosuunnitelmien koonti ja keskustelut Keski-Suomen kuntien sosiaalijohdon, eri järjestöjen sekä osaamiskeskuksessa toimivien kehittämissuunnitelma-kauden ja –hankkeiden vetäjien kanssa.

Syksyn 2007 aikana käytiin keskusteluja Lappeenrannan teknillisen yliopiston Lahden yksikön kanssa. Keskusteluissa oli esillä a.o. yksikön kehittämän verkostokoordinaattorimallin soveltavuudesta yhteistoimintamallin organisointimuodoksi. Tutkija Paula Linna esitteli mallia hankkeen ohjausryhmälle 13. joulukuuta 2007.

Hanke on toiminut yhteistyössä Keski-Suomen vammaispalvelusäätiön hallinnoiman ja raha-automaattiyhdistyksen rahoittaman ohjaus- ja neuvontapalveluprojektin kanssa. Tavoitteena on kehittää ohjaus- ja neuvontapalvelusta laaja-alainen maakunnallinen pysyvä sosiaalihuollon erityispalvelujen ohjaus- ja neuvotapalvelukeskus.

Syksyllä 2007 käynnistettiin suunnittelu kolmannen sektorin yhteisen välityömarkkinoiden kehittäminen 3. sektorilla ESR –hankehakemuksesta. Hakemus jätettiin Keski-Suomen TE-keskukselle 31.1.2008. Projektipäällikkö on toiminut suunnittelutyöryhmän puheenjohtajana.

Joulukuussa 2007 käynnistettiin Työvalmennussäätiö Tekevän, Jyväskylän seudun Päihdepalvelusäätiön ja Keski-Suomen vammaispalvelusäätiöiden yhdistymistä koskeva yhdistymisselvitys. Selvitys tehdään yhteistyössä Stakesin Jyväskylän alueyksikön kanssa.

14 LAPSIVAIKUTUSTEN ENNAKOINTI JA ARVIOINTI KUNTA –JA PALVELUMUUTOKSISSA

Lapsivaikutusten ennakointi ja arviointi kunta- ja palvelumuutoksissa - hankkeen hallinnoija on Äänekosken kaupunki ja se toteutetaan tiiviissä yhteistyössä Stakesin Jyväskylän alueyksikön kanssa. Projektityöntekijä Sirpa-leena Toikka aloitti tehtävässään 1.11.2007 Hanke päättyy 31.7.2008.

Hankkeen tavoitteena on toteuttaa lapsivaikutusten arviointi uudessa Äänekosken kaupungissa ja sinne muodostetussa uudessa palvelurakenteessa, kolmen kunnan yhdistyttyä. Tarkoitus on mallintaa uusi arviointiprosessi ja samalla luoda Äänekoskelle pysyvä lasten ja lapsiperheiden palveluja arvioiva toimintatapa. Edelleen hankkeen tavoitteena on hyödyntää kertyvää kokemustietoa lapsiperhepalveluiden arvioinnista ja levittää pilottivaiheessa mallinnettua arviointivälinettä muiden kuntien käyttöön. Hankkeessa aktivoitetaan lapset, nuoret ja perheet erilaisilla toimintamalleilla pohtimaan muutosprosessin tuomia vaikutuksia arkeen mm. keväällä 2008 toteutettavan asiakaskyselyn muodossa.

Marraskuussa 2007 perustettiin toimintaa suuntaamaan kolme työryhmää ja ohjausryhmä. Työryhmistä ensimmäisenä aloitti Yhteistyöryhmä, jossa toimijoina ovat hanketyöntekijä Sirpaleena Toikka ja erikoistutkija Liisa Heinämäki Stakesin Jyväskylän yksiköstä. Yhteistyöryhmä kokoontui syksyn aikana neljä kertaa. Liisa Heinämäki tutustutti hanketyöntekijän kevään 2007 aikana Äänekoskella kerätyn materiaalin pohjalta laadittuun ”kysymyspatteristoon” ja hankkeen tavoitteisiin. Hankkeen toimintaympäristöön eli Uuteen Äänekosken hanketyöntekijän perehdytti perhepalvelujen johtaja Pirjo Heinonen. Toimintaryhmä kokoontui Äänekoskella neljä kertaa. Toimintaryhmän yhtenä merkittävänä tehtävänä oli perustaa hankkeen vastuutiimi. Moniammatillista osaamista edustavassa vastuutiimissä ovat mukana myös seurakunta, poliisi, kansalaisopisto ja Äänekosken Huima. Vastuutiimi kokoontui syyskauden aikana kaksi kertaa. Vastuutiimi paneutui annettuun materiaaliin ja aloitti kysymysten arvioinnin, jokainen oman edustamansa sektorin näkökulmasta.

Hankkeessa monialaista asiantuntijuutta edustava ohjausryhmä kokoontui kerran pohtimaan hankkeen suuntaviivoja ja hankkeelle nimettiin Äänekosken kaupunginhallituksen kokouksessa 10.12.07 johtoryhmä.

15 TOIMINTA-ALUEIDEN TYÖ

15.1 Varhaiskasvatustyö

Kosken varhaiskasvatuksen työryhmä kokoontui vuoden 2007 aikana kaksi kertaa. Puheenjohtajana toimi Keuruun kaupungin päivähoidon johtaja Paula Vulli. Vaikka osanotto työryhmän kokouksiin ei ollut määrällisesti kovin runsasta, niissä käydyt keskustelut todettiin antoisiksi ja hedelmällisiksi. Tiiviimpi kuntarajat ylittävä verkostoituminen on todettu hyvin tarpeelliseksi varhaiskasvatuksen toimijoiden kesken. Tammikuussa Koske järjesti maakunnallisen työkokouksen perhepäivähoidon ohjaajille, josta saatiin hyvää palautetta.

Koska maakunnassa käynnistyi vuoden 2007 aikana varhaiskasvatuksen kehittämisykkö, pohdittiin erillisen Kosken työryhmän kokoontumisen tarvetta. Käytännössä aktiiviset osallistujat molemmille foorumeille ovat pitkälti samoja. Syksyn kokouksessaan työryhmä päätti että toiminnassa pidetään ainakin taukoa vuoden 2008 ajan ja katsotaan sen jälkeen työryhmän tarvetta uudelleen. Työryhmä on edustanut koko maakuntaa ja varhaiskasvatuksen kehittämisyksikkö –hankkeessa on mukana vain 15 kuntaa. Tiedottaminen, työkokoukset ja seminaarit nähdään tärkeiksi nimenomaan koko maakunnan varhaiskasvatusväkeä kattaen.

15.1.1 Keski-Suomen varhaiskasvatuksen kehittämissyksikkö (VARKE)

Keski-Suomen varhaiskasvatuksen kehittämissyksikkö VARKE on yksi neljästä Suomessa toimivasta varhaiskasvatuksen kehittämissyksiköstä, jotka ovat saaneet päärahoituksensa Sosiaalialan kehittämishankkeesta. VARKE sai keväällä 2007 Sosiaali- ja terveysministeriön myönteisen valtionavustuspäätöksen vuosiksi 2007–2009. Toimintaan ja rahoitukseen sitoutui 15 keskisuomalaista kuntaa (Jyväskylä, Jyväskylän maalaiskunta, Hankasalmi, Jämsä, Karstula, Keuruu, Kinnula, Korpilahti, Laukaa, Multia, Muurame, Petäjävesi, Saarijärvi, Toivakka ja Uurainen) ja yhteistyöhön 8 koulutus- ja tutkimusorganisaatiota.

Varhaiskasvatuksen kehittämissyksikön toiminta-ajatuksena on toimia aktiivisesti keskisuomalaisten kuntien ja varhaiskasvatusalan yhteistyökumppaneiden kanssa varhaiskasvatuksen ja päivähoidon laadunhallinnan kehittämiseksi lasten ja perheiden palvelujen parantamiseksi. VARKE:n hankesuunnitelman mukaiset tavoitealueet ovat:

- Varhaiskasvatuksen toiminnan kehittäminen sekä tutkiminen ja arviointi
- Henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittäminen
- Verkostoyhteistyön ja kumppanuuksien kehittäminen
- Palvelujen suunnittelun ja johtajuuden tukeminen päivähoidossa

Toiminnassa erityisinä painopisteinä näkyvät kuntien varhaiskasvatussuunnitelmien tukeminen ja varhaiskasvatuksen osaamisen yhteinen kehittäminen sekä täydennyskoulutuksen takaaminen henkilöstölle. VARKE toimii omalta osaltaan aktiivisesti myös erityispäivähoidon palvelujen takaamiseksi maakunnassa ja erityisen tuen antamiseen liittyvän osaamisen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Lisäksi erityisenä painopisteenä on lapsen kehityksen, kasvatuksen ja lapsuuden alan koulutuksen ja tutkimuksen sekä kentän osaamisen yhteistyön vahvistaminen.

VARKEssa on vuonna 2007 työskennellyt viisi palkattua henkilöä ja kaksi harjoittelijaa ilman palkkaa. Kehittämissyksikön johtajan tehtävissä on työskennellyt Merja Adenius-Jokivuori (1.6.-31.12.2007) ja kehittämisspäällikkönä Paula Korkalainen (6.8.-31.12.2007). Kehittäjämentorina työskenteli 8.10.-31.12.2007 Taru Kivijärvi. Kesällä 2007 suorittivat VARKEssa varhaiskasvatuksen maisteriopintoihin liittyvän asiantuntijuutta syventävän harjoittelunsa Marjaana Väisänen ja Laura Pekkarinen. He tekivät selvityksen vuosi sitten aloittaneiden varhaiskasvatuksen kehittämissyksiköiden toiminnasta saaduista kokemuksista. Vastaavan harjoittelun VARKEssa suoritti 13.8.-30.9.2007 Suvu Pennanen, joka työsti muun muassa VARKE:n tiedo-

tussuunnitelmaa ja 1.11.-31.12.2007 Sanna Pitkänen, joka on osallistunut VARKE:n koulutus- ja konsultaatiotoiminnan suunnitteluun.

Syyskausi 2007 on ollut VARKE:ssa toiminnan suunnitelmallista käynnistämistä, toimintaympäristön rakentamista ja tarkentamista sekä henkilöstön verkostoitumista eri tahojen kanssa. Kuntakäynneillä VARKE:n henkilöstö on kerännyt tarkempaa tietoa eri kuntien kehittämistyön lähtökohdista, odotuksista ja tarpeista. Niiden mukaista tarkempaa tavoitteenasettelua VARKE:n toiminnalle kuvataan VARKE:n toimintasuunnitelmassa, joka valmistuu tammikuussa 2008. Päivähoidossa VARKE – kunnissa työskentelevän henkilöstön toiveita ja ajatuksia kehittämistyön suunnista VARKE:ssa on kuultu myös joulukuussa sähköisesti toteutetussa VARKEkyselyssä. Kyselyyn vastasi yli 300 henkeä. Lisäksi toiminnan suunnittelussa on luonnollisesti ollut mukana VARKE:n ohjausryhmä, johon kuuluu edustaja kaikista mukana olevista kunnista ja yhteistyöorganisaatioista. Ohjausryhmä kokoontui syksyn aikana kaksi kertaa.

Kuntakäyntien rinnalla VARKE on myös tavannut yhteistyökumppaneita yhteisen toiminnan ja muun yhteistyön suunnittelemiseksi ja käynnistämiseksi. Lisäksi VARKE on verkostoitunut muun muassa sosiaalialan osaamiskeskusten varhaiskasvatustoimijoiden kanssa (Voskeverkosto) ja muiden sosiaalialan kehittämissyksikköjen kanssa. Yhteistyötä on tehty myös lukuisien muiden kumppanien kanssa. Yhtenä merkittävänä yhteistyönä on aloitettu SosKes yhteisöverkon kanssa varhaiskasvatuksen sivustojen rakentaminen.

Vaikka vuosi 2007 on VARKE:ssa ollut pääasiassa toiminnan käynnistämisen ja tarkemman suunnittelun aikaa, on loppuvuodesta aloitettu myös varsinainen tapahtumien ja koulutusten järjestäminen. Osa tapahtumista on liittynyt yhteistyökumppaneiden kanssa toteutettuihin hankkeisiin, osa on ollut VARKE:n omaa toimintaan.

Tapahtumat ja koulutukset, joiden suunnittelussa ja/tai järjestelyissä VARKE on ollut mukana:

- Perhepäivä 6.11.2007 (Perhetutkimuskeskus, Jyväskylän yliopisto)
- Lapsen oikeudet nyt ja huomenna – seminaari 19.11.2007 (Jyväskylän seudun perhehanke, Lastensuojelun kehittämissyksikkö, Ennaltaehkäisevän lastensuojelun työryhmä, Verkostoituvat sukupolvet -hanke)

VARKE:n järjestämät tapahtumat ja koulutukset:

- Verkosta tukea varhaiskasvatukseen 15.11.2007
- Monikulttuurisuus työpaja 22.11.2007

- Monikulttuurisuus -iltapäivä 29.11.2007

Kehittäjämentortyo käynnistettiin lokakuussa muutamasta kunnasta tulleen toiveen mukaisesti, kun Jyväskylän kaupungin maahanmuuttajataustaisten lasten varhaiskasvatuksen koordinaattori oli mahdollista irrottautua omasta kiertävän erityislastentarhanopettajan työstään kolmeksi kuukaudeksi. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten varhaiskasvatus teemalla järjestettiin marraskuussa monikulttuurisuus iltapäivä ja suunniteltiin kolmen koulutustilaisuuden kokonaisuus, joka toteutetaan keväällä 2008. Lisäksi kehittäjämentor kokosi kuntiin Monikulttuurisuus-kansion, johon on koottu keskeisimmät ohjeistukset ja toimintaideat sekä materiaalikoonni liittyen teemaan, Kansio ja Suomi toisena kielenä opetuksen suunnitelma toimitetaan kaikkiin VAR-KEkuntiin ja myös yhteistyökumppanit voivat lainata materiaalia tarpeittensa mukaan.

15.2 Lastensuojelutyö

Keski-Suomen lastensuojelutyötä on kehitetty vahvasti ylikunnallisesti organisoituen 1990-luvun alkupuolelta lähtien. Toiminnassa on ollut Lastensuojelun alueverkosto, joka perustettiin Jyväskylän kaupungin aloitteesta vuonna 1994. Verkostoituvat erityispalvelut -hankkeen lastensuojelutyöryhmä kokoontui vuosina 1997-2003. Tämä ryhmä oli hyvin aktiivinen osaamiskeskuksen suunnitteluvaiheessa, vuodesta 2001 lähtien. Tuolloin rinnalle perustettiin myös Kosken varhaiskasvatuksen työryhmä

Keski-Suomen lastensuojelun kehittämisyksikkö on toiminut vuodesta 2005 lähtien ja vuodesta 2007 lähtien sen toiminnassa ovat olleet mukana kaikki maakunnan kunnat. Lastensuojelun kehittämistyö ja maakunnallinen koordinaointi ovat siten luonnollisesti siirtyneet kehittämisyksikölle ja Kosken lastensuojelutyöryhmä on näin tehnyt itsensä tarpeettomaksi. Työryhmä piti viimeisen kokouksensa 14.5.2007.

15.2.1 Keski-Suomen lastensuojelun kehittämisyksikkö (KEHYS)

Keski-Suomen lastensuojelun kehittämisyksikön ensimmäisen hankekauden (1.10.2005-31.10.2007) päätavoitteena oli luoda maakunnallinen kehittämisyksikkökonsepti ja vakiinnuttaa sen toiminta. Sisällöllisinä tavoitteina oli kehittää lastensuojelun avo- ja sijaishuollon laatua lapsen tarpeista ja asiakkuudesta lähtien, mallintaa sujuvia ja laadukkaita lastensuojeluprosesseja ja niihin liittyvää dokumentointia, yhdistää lastensuojelutyössä toimivien ammattilaisten osaamista ja tuoda kehittämis-, koulutus- ja tutkimustoiminta

osaksi lastensuojelutyön käytäntöä sekä käytäntölähtöisen kehittämisen-, koulutus- ja tutkimustoiminnan synnyttäminen.

Keväällä 2007 valmisteltiin laajan yhteistyöverkoston kanssa jatkohankkeesta. Jatkohankkeen rahoitus saatiin Sosiaali- ja terveysministeriöstä ajalle 1.11.2007-31.12.2008. Mukaan sitoutuivat kaikki Keski-Suomen kunnat ja Kangasniemen kunta sekä järjestötoimijoista Ammatillisten perhekohtien liitto ry., Keski-Suomen Ensi- ja turvakoti ry., Pelastakaa Lapset ry., Perhehoitoliitto ry., Pesäpuu ry., Sininauhaliitto ry. ja SOS-lapsikylä ry./Vaajakosken nuorisokoti. Lisäksi mukana ovat Keski-Suomen sairaanhoitopiiri, Jyväskylän yliopisto, Jyväskylän ammattikorkeakoulu ja Stakesin Jyväskylän alueyksikkö. Yhteistyötä tehtiin myös muiden maakunnan kehittämissyksiköiden ja hankkeiden kanssa. Valtakunnallisia yhteistyökumppaneita olivat Sosiaali- ja terveysministeriö, Kansallisen sosiaalihankeksen Lastensuojelun kehittämisohjelma, Stakes sekä muut kehittämissyksiköt ja lastensuojelun kehittämishankkeet. Kansainvälistä lastensuojelun kehittämissyhteistyötä toteutettiin Englantiin, Maltalle ja Skotlantiin suuntautuneilla opinto- ja seminaarimatkoilla.

Kehittämissyksikössä työskenteli kaksi kehittäjäsosiaalityöntekijää: Riitta Siekkinen (sijaishuolto) ja Pia Lahtinen (avohuolto). Pia Lahtinen siirtyi projektipäällikön tehtävään marraskuussa ja avohuollon kehittäjäsosiaalityöntekijänä aloitti Tanja Koukkunen.

Lastensuojelun laatutyö

Lastensuojelun maakunnallinen **laatutyö** ja laatustandardien kirjaaminen jatkui vuonna 2007. Laatutyö perustui uudistuvaan lastensuojelulakiin ja Kansalliseen lastensuojelun kehittämisohjelmaan. **Alkuarviointityöryhmässä** vahvistettiin maakunnallista lastensuojelutarpeen selvitysosaamista yhdessä Lastensuojelun alkuarviointi –hankkeen kanssa. **Dokumentointiteemaryhmät** tuottivat ja kommentoivat Tietoteknologiahankkeen valtakunnallisia lastensuojelun tietosisältöjä. **Huostaanoton purku** –teema-ryhmä julkaisi huostaanoton purkua koskevan prosessimallin ja lomakkeiston. **Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön epäily** (SERI-malli) -työprosessia mallinnettiin ja maakunnallinen SERI-ohjeistus päivitettiin. **Sijoitettujen lasten kanssa työskentelyä** käsiteltiin sijaishuoltotyötä tekevien työntekijöiden konsultatiivisessa teemaryhmässä Sijaishuoltoyksikön kanssa luotiin lapsen sijaishuoltoon sijoittamistyön prosessista palautelomakkeet sosiaalityöntekijöille, lapsille, heidän vanhemmilleen sekä sijoituspaikalle.

Työnohjaus- ja konsultaatorakenteet

Kehittämisyksikön kokoamaa työnohjaajalistaa¹ päivitettiin. Kehittämisyksikön työntekijä jatkoi lastensuojelutyöntekijöiden työnohjausryhmän ja perhehoitajien Tokosi-ryhmän työnohjausta. Osana Kansallista VETO-hanketta toteutettiin Kehittävä työnohjaus Jyväskylän seudulla –hanke (KETO) yhteistyössä Jyväskylän kaupungin ja Korpilahden kunnan kanssa. Hankkeessa tarjottiin seudullista työnohjausta Jyväskylän ja Korpilahden sosiaalityöntekijöille ja heidän esimiehilleen. Kehittävä työnohjausprosessi toimi samalla muutoslaboratoriona, joka mahdollisti vuorovaikutuksen työnohjausryhmän ja johtamisjärjestelmien välillä. Hankkeen johtajana toimii professori Synnöve Karvinen-Niinikoski Helsingin yliopistosta.

Kehittämisyksikön kokoama **MATKA-mallin** moniammatillinen työryhmä päätti työskentelynsä. Työryhmä käsitteli ja analysoi kolme lastensuojelun asiakasprosessia.

Läheisneuvonpidon koollekutsujapankki jatkoi toimintaansa Keski-Suomen lastensuojelun kehittämisyksikön yhteydessä. Pankissa oli yhdeksän koulutettua koollekutsujaa eri puolilta maakuntaa. Vuonna 2007 Keski-Suomessa aloitettiin neljä uutta läheisneuvonpitoprosessia, joista kolme johdatti läheisneuvonpitoon. Uutena toimintana aloitettiin työntekijöille suunnattu läheisneuvonpitokonsultaatiopalvelu, jota käytettiin yhden kerran. Läheisneuvonpitopankin muodostavat pankkiiri ja koollekutsujista muodostettu tukiryhmä, joka toimi samalla koollekutsujien vertaistyönohjausryhmänä. Tukiryhmä kehitti maakunnallisia läheisneuvonpitopalveluita ja toteutti läheisneuvonpitokoulutuksen.

Kehittämisyksikkö kokosi loppuvuonna 2007 uuden lastensuojelulain (417/2007) 14 §:n mukaista maakunnallista, **moniammatillista asiantuntijatyöryhmää** yhdessä Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kanssa. Maakunnan lastensuojelutyöntekijät voivat konsultoida moniammatillista asiantuntijatyöryhmää kuukausittain tapahtuvissa kokouksissa varaamalla etukäteen ajan kehittämisyksiköstä.

Täydennyskoulutustoiminta

- Pohjois-Savon lastensuojelun ja kehittämisyksikön ja Sininauhaliiton kanssa käynnistettiin **Jaetun vanhemmuuden mahdollisuudet – ohjaajakoulutus** (JaVaMa). Koulutuksesta valmistuu huostaanotet-

¹ Työnohjaajalista osoitteessa <http://www.koske.jyu.fi/asiantuntijapankki/tyonohjaajia.html>

tujen lasten vanhempien tueksi vertaisryhmän ohjaajia ja tukihenkilöitä.

- Aikuisystävätoiminnan ja lastensuojelun tukihenkilötoiminnan vahvistamiseksi suunniteltiin ja toteutettiin yhteistyössä Saarijärven seutukunnan kuntien ja Välittävät sukupolvet –hankkeen kanssa **Aikuisystävä-/tukihenkilökoulutus**, jossa oli 12 osallistujaa. Saarijärven seutukunnalla toimi ennen koulutusta vain muutamia yksittäisiä lastensuojelun tukihenkilöitä tai aikuisystäviä.
- Puolivuositaisilla Lastensuojelun **lakikinkereillä** käsiteltiin uutta lastensuojelulakia.
- Lisäksi hanketyöntekijät kouluttivat yhteistyökumppaneita kymmenessä eri lastensuojelulakia käsittelevässä tilaisuudessa. Yhteistyössä eri toimijoiden kanssa järjestettiin mm. Jälkihuolto-seminaari, ELS-verstas – ehkäisevä työ lasten, nuorten ja perheiden kanssa –seminaari, Lastensuojelun kehittämisen siemeniä –seminaari ja Lapsen oikeuksien päivän –seminaari. Lisäksi järjestettiin Kiitosjuhla ensimmäisen hankevaiheen päättyessä.

Työkokoukset ammattilaisten vertaistuen muotona

- Wiitaunionin kanssa järjestettiin lastensuojelun työkokous, joka kohdennettiin pohjoisen Keski-Suomen lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimiville ammattilaisille.
- Keski-Suomen lastensuojelun työkokouksessa käsiteltiin sekä lastensuojelun avo- että sijaishuollon ajankohtaisia kehittämisen kohteita.
- Keski-Suomen perhetyöntekijöiden työkokous järjestettiin yhdessä Jyväskylän seudun Perhe-hankkeen ja Jyväskylän kaupungin kanssa. Jatkossa perhetyöntekijöiden työkokouksia koordinoivat nämä kaksi hanketta yhdessä järjestävän kunnan perhetyöntekijöiden kanssa.

Kehittämisen painopistealueita

Kehittämisyksikön keskeinen tema oli syksyllä 2007 **vertaisryhmien kehittäminen**. Vertaisryhmien kehittämiseen palkattiin osa-aikainen projektiyöntekijä, joka kartoitti lastensuojeluun liittyviä vertaisryhmiä Keski-Suomessa.² Hän suunnitteli sijoitettujen varhaisnuorten vertaisryhmää yhdessä Pesäpuu ry:n kanssa ja Siiville-leirin osallistujien nuorten seurantapaamasta. Lisäksi hän suunnitteli ja toteutti uuden Siiville-vertaisleirin lasten

² Kartoituksen yhteenvedo löytyy osoitteesta <http://www.koske.jyu.fi/hankkeet/> -> Keski-Suomen lastensuojelun kehittämissyksikkö -> Vertaisryhmien kehittäminen

osuudet kesällä 2007. Vertaisleiri suunnattiin perhekotien lapsille ja toteutettiin yhteistyössä Laukaan vapaa-aikatoimen Vatin leirikeskuksen kanssa.

Ilona-leiri järjestettiin yhteistyössä Jyväskylän yliopiston ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoiden sekä järjestöjen kanssa keväällä 2007. Ilona-leiri suunnattiin sijaisperheissä oleville lapsille sekä heidän sijaisvanhemmilleen ja syntymävanhemmilleen. Leirin tuloksia esiteltiin palauteseminaarissa ja siitä valmistui projektiraportti ja opinnäytetyö.

Toinen keskeinen kehittämisen painopistealue oli **lyhytaikaisen perhehoidon järjestäminen ja kehittäminen** Keski-Suomessa. Työtä tehtiin yhteistyössä Mattilan perhetukikodin ja sijaishuoltoyksikön, Pelastakaa Lapset ry:n ja Sosiaalipäivystys-hankkeen kanssa.

Käytäntötutkimus ja harjoittelukäytäntöjen kehittäminen

Tutkimusyhteistyötä jatkettiin Keski-Suomen lastensuojelun tutkimusverkoston kokoontumisissa. Keväällä koottiin Jyväskylän yliopiston ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun lastensuojelututkimuksia³. Tutkimusverkosto tutustui Jyväskylän yliopiston Perhetutkimuskeskuksen toimintaan ja järjesti Tutkimusturnajaiset. Lisäksi jatkettiin projekti- ja opinnäyteyhteistyötä. Kehittämisyksikön yhteydessä valmistui kaksi opinnäytetyötä.

Käytännön harjoittelun kehittäminen lastensuojelussa Keski-Suomessa –hanke (KÄHY) (1.9.2006-31.5.2008) on Sosiaali- ja terveysministeriön rahoittama ja sen lastensuojeluosion toteuttavat yhteistyössä Socca, Pikassos Oy ja Koske. KÄHY-hankkeessa käynnistyi käytännön harjoittelun ohjaajille suunnattu ohjaajakoulutus, johon valittiin 19 koulutettavaa. Lisäksi koottiin lastensuojelun harjoittelun yhteistyöverkostoa ja toteutettiin yhteistyöiltapäivä, jossa oli mukana kuntien ja oppilaitosten edustajia. Syksyllä 2007 tuotettiin verkkopohjainen harjoittelu- ja rekrytointikäytäntöjä palveleva www-sivusto. Kehittämisyksikössä harjoitteli neljä sosiaalityön opiskelijaa.

Jatkosuunnitelmat

Loppuvuodesta valmisteltiin Jyväskylän kaupungin sijaishuoltoyksikön muuttoa yhteisiin tiloihin kehittämisyksikön kanssa. Jatkohankeaikana Kehyksen toiminnallisen rakenteen muodostavat projektipäällikkö, kaksi kehit-

³ Lastensuojelututkimuslista löytyy Keski-Suomen lastensuojelun kehittämisyksikön sivuilta <http://www.koske.jyu.fi>

-> Hankkeet -> Keski-Suomen lastensuojelun kehittämisyksikkö –hanke -> Tutkimusverkosto

täjäsosiaalityöntekijää, kiertävä kehittäjäpsykologi, Sijaishuoltoyksikön viisi työntekijää ja osastosihteeri. Kun samoissa tiloissa toimivat lisäksi kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä, Lastensuojelun alkuarviointi –hanke ja Varhaiskasvatuksen kehittämissyksikkö, voidaan sanoa, että Keski-Suomeen on syntymässä kansallisestikin merkittävä lasten, nuorten ja perheiden palveluiden osaamis- ja kehittämiskeskittymä.

15.2.2 Lastensuojelun alkuarviointi -hanke

Lastensuojelun alkuarviointi –hankkeen juuret ovat valtakunnallisessa Lastensuojelun kehittämissuunnitelmassa ja sen Alkuarviointi- ja avohuoltotyöryhmän työssä. Samanaikaisesti tapahtuneella lastensuojelulain uudistustyöllä on ollut myös vaikutusta hankkeen syntyyn.

Hankkeen päätavoite on, että lastensuojelutarpeen selvityksen tekeminen juurtuu osaksi lastensuojelutyötä. Lastensuojelulaissa lastensuojelutarpeen selvitys on uusi lakisääteinen tehtävä. Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän on tehtävä selvitys lapsen tilanteesta. Selvitystä tehdessään hän arvioi lapsen elämäntilannetta sekä lapsen vanhempien valmiuksia huolehtia lapsen hoidosta ja kasvatuksesta sekä lastensuojelutoimenpiteiden tarvetta. Laissa korostetaan lapsen ja sosiaalityöntekijän henkilökohtaisen tapaamisen merkitystä. Selvitys on tehtävä ilman viivytystä ja saatava valmiiksi kolmen kuukauden kuluessa. Lastensuojelutarpeen selvityksen tekemisellä pyritään parantamaan lastensuojelutyön suunnitelmallisuutta, lapsen osallisuutta sekä asiakkaiden oikeusturvaa.

Alkuarviointi- ja avohuoltotyöryhmä työsti raamin valtakunnalliselle lastensuojelutarpeen selvitysprosessille. Lastensuojelun alkuarviointi –hanke perustettiin jatkamaan tämän työryhmän työtä ja hankkeen tehtävänä on keskittyä selvitysprosessin sisällölliseen kehittämiseen.

Hanke alkoi 12.3.2007, kun projektipäällikkö Ritva Salpakoski aloitti työn. Lastensuojelun alkuarviointi -hanke on valtakunnallinen hanke ja sen rahoituksesta vastaa Sosiaali- ja terveysministeriö. Hanketta hallinnoi Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. Hankkeella on rahoitus vuoden 2008 loppuun.

Lastensuojelun alkuarviointi –hankkeen tavoitteet ovat:

- lastensuojelutarpeen selvityksen kouluttajakoulutuksen järjestäminen
- kehittäjäverkoston kokoaminen lastensuojelutarpeen selvityksen tekemisen osajista sekä tämän verkoston ylläpitäminen

- valtakunnallisen sisällöllisesti ja tietoperustaltaan yhteneväisen mallin rakentaminen ja siihen liittyvän ohjeistuksen tuottaminen
- malliin liittyvän arvioinnin ja tutkimuksen jäsentäminen

Lastensuojelutarpeen selvityksen juurtumiseksi työtavaksi tarvitaan koulutusta. Tätä tehtävää hanke lähti viemään eteenpäin yhdessä Pesäpuu ry:n kanssa suunnittelemalla ja järjestämällä kaksi kouluttajakoulutusta lastensuojelutarpeen selvityksen tekemiseen. Kyseessä on prosessikoulutus, jonka aikana käsitellään lastensuojelutarpeen selvitysprosessia, sekä opetellaan lapsen kanssa työskentelyn tärkeyttä ja lapsen kohtaamisessa tarvittavia menetelmiä. Koulutuksessa käsitellään myös kouluttajuuteen liittyviä asioita. Ensimmäinen kouluttaja-koulutus alkoi marraskuussa 2007 ja toinen tammikuussa 2008. Ensimmäiseen koulutukseen hakijoita oli 69 ja toiseen 48. Koulutukseen haettiin kouluttajapareja, joista toinen on lastensuojelun sosiaalityöntekijä ja toinen muu lastensuojelun ammattilainen esim. perhetyöntekijä. Kumpaankin koulutukseen valittiin 12 kouluttajaparia eri puolelta Suomea.

Kouluttajakoulutukseen kuuluu olennaisena osana oman koulutusryhmän vetäminen omalla alueellaan. Alustavan arvion mukaan näin yli 300 lastensuojelutyöntekijää saa lastensuojelutarpeen selvityksen koulutuksen kevään 2008 aikana.

Kouluttajakoulutuksen käyneistä kouluttajista muodostuu valtakunnallinen kehittäjä- ja kouluttaja-verkosto. Tämän verkoston ylläpitäminen on tärkeää käytännön lastensuojelutyöntekijöiden koulutuksen jatkuvuuden turvaamiseksi. Nyt koulutuksessa olevien 24 parin kouluttajapanos ei vielä riitä vastaamaan lastensuojelutarpeen selvityksen koulutustarpeeseen, vaan tarvitaan lisää kouluttajakoulutusta.

Valtakunnallisesti sisällöltään ja tietoperustaltaan yhteneväisen lastensuojelutarpeen selvityksen prosessimallin rakentaminen on hankkeen toinen keskeinen tehtävä. Tässä tehtävässä on hankkeen tukena asiantuntijatyöryhmä, jossa on mukana lastensuojelutyön kehittäjiä sekä käytännön lastensuojelutyön osaajia. Tämän prosessimallin tarkoituksena on myös osaltaan edistää asiakkaiden oikeusturvaa.

Uusi lastensuojelulaki korostaa lapsen osallisuuden merkitystä. Lapsi on lastensuojelun aktiivinen asiakas, joka täytyy henkilökohtaisesti kohdata. Nämä ajatukset sisältyvät myös lastensuojelutarpeen selvityksen tekemiseen. Lapsilähtöisen ajattelutavan vahvistaminen ja vahvistuminen on haaste lastensuojelutyössä. Nämä haasteet on huomioitu lastensuojelutarpeen selvi-

tyksen kouluttajakoulutuksessa. Koulutus pyrkii vaikuttamaan myös lastensuojelutyössä tarvittavaan ajatustavan muutokseen.

15.3 Aikuissosiaalityö

Aikuissosiaalityön kehittämishanke käynnistyi Keski-Suomessa kesäkuussa 2007 ja se päättyi lokakuussa 2009. Hanke rahoitetaan valtionavustuksella sekä hankkeessa mukana olevien 17 kunnan rahoituksella (Hankasalmi, Jyväskylä, Jyväskylän maalaiskunta, Jämsä, Jämsänkoski, Kannonkoski, Keuruu, Kinnula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Laukaa, Muurame, Pihtipudas, Pylkönmäki, Saarijärvi, Viitasaari ja Äänekoski). Hanketta hallinnoi Keuruun kaupunki. Hankkeeseen on palkattu kolme työntekijää: Projektipäällikkö Kati Närhi sekä suunnittelijat Anne Valppu-Vanhainen ja Juhani Karjalainen.

Hankkeen näkökulmana on kehittää ja tutkia kuntien sosiaalitoimistojen aikuisiin kohdistuvaa asiakaslähtöistä sosiaalityötä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa sekä tarkastella aikuissosiaalityön asemaa kuntien muuttuvassa palvelujärjestelmässä. Hankkeen lähtökohtana on jäsentää ja etsiä vastauksia kysymyksiin: Mitä aikuissosiaalityö on Keski-Suomessa ja mitä se voisi olla tulevaisuudessa? Millainen aikuissosiaalityö tukee kuntalaisten/asiakkaan hyvää elämänlaatua ja osallisuutta?

Hankkeen tavoitteena on aikuissosiaalityön osaamisen ja asiantuntijuuden vahvistaminen, aikuissosiaalityön ammatti- ja tehtävärakenteiden kehittäminen sekä aikuissosiaalityön yhteiskunnallisen roolin kirkastaminen.

Hankkeen yhteistyökumppaneina toimivat Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Jyväskylän yliopisto, Stakes, Talentia ja Työvoimahallinto. Hankkeen ohjausryhmä kokoontui kaksi kertaa vuonna 2007 ja hankkeen sisällöllisten asioiden tueksi koottu ns. 'työrukkasryhmä' kerran.

Hankkeen varsinaisina toimijoita ja asiantuntijoita ovat hankkeeseen osallistuvien kuntien sosiaalitoimistojen ja työvoiman palvelukeskuksien aikuissosiaalityön työntekijäryhmät: sosiaalityöntekijä (myös johtavat sosiaalityöntekijät), palveluohjaaja ja etuuskäsittelijä, yhteensä noin 130 työntekijää.

Kuvio 1 jäsentää aikuissosiaalityön hankkeen tavoitteita, niiden tasoja sekä keinovalikoimaa. Tavoitteisiin pyritään neljän elementin; täydennyskoulutuksen, maakunnallisen keskustelufoorumin, kehittämishankkeiden ja tutkimustoiminnan avulla

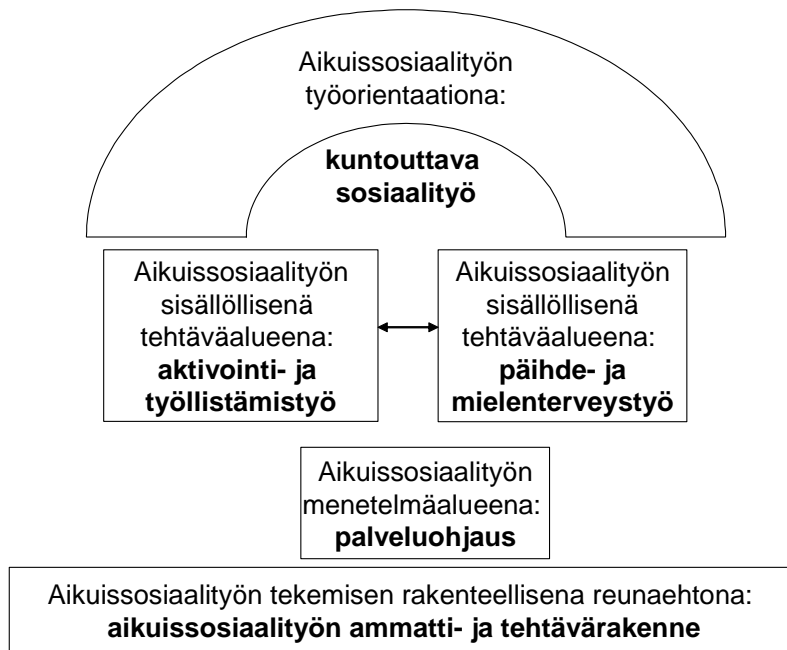
Kuvio 1. Hankkeet tavoitteet, tasot ja keinot

Aikuissosiaalityön kehittämishankkeen täydennuskoulutuskokonaisuus on tarkoitettu hankkeeseen osallistuvien kuntien sosiaalitoimistojen aikuissosiaalityön työntekijöille. Täydennuskoulutuskokonaisuus kestää vuoden 2007 marraskuusta vuoden 2009 syyskuuhun sisältäen yhteensä 12 koulutuspäivää. Koulutuspäiviin yhdistetään maakunnallinen keskustelufoorumi, jossa jakaudutaan ammattiryhmittäin keskustelemaan ja vaihtamaan kokemuksia kunkin koulutuspäivän temasta.

Kuvio 2 tuo esiin aikuissosiaalityön hankkeessa kohdennetut kehittämisen painopisteet. Hankkeessa paikannetaan aikuissosiaalityön perustyöorientaatio kuntouttavan sosiaalityön käsitteen ja toiminnan alle. Aikuissosiaalityön sisällöllisistä tehtäväalueista keskitytään hankkeessa erityisesti aktivointi- ja työllistämistyön sekä päihde- ja mielenterveystyön kehittämiseen sosiaalitoimiston työssä. Menetelmällisenä painopisteenä kehitetään erityisesti palveluohjauksen käsitteen ja käytännön selkeyttämistä. Aikuissosiaalityön tekemisen rakenteellisenä reunaehtona nähdään aikuissosiaalityön ammatti- ja tehtävärakenteen kehittäminen. Työprosessimallinnuksilla avataan ammatti- ja tehtävärakenteita, jotka rakentuvat osaamisen ja koulutuksen mukaan. Mallinnuksilla löydetään työprosessien dokumentaation puutteet, mikä mahdollistaa työvälineiden kehittämisen suunnitelmalliseen sosiaalityöhön.

Kuvio 2. Aikuissosiaalityön hankkeen kehittämisen painopisteet

Aikuissosiaalityön hankkeen tarkoituksena on kehittämistyön ohella kerätä, dokumentoida ja analysoida kehittämissuunnitelman aikana muodostuvaa moninaista aineistoa. Tutkimustoiminnan tavoitteena onkin luoda jäsen-tyneempi ymmärrys aikuissosiaalityön käsitteestä ja käytännöstä erilaisten aineistojen pohjalta.

Vuonna 2007 hankkeessa keskityttiin aikuissosiaalityön täydennyskoulutuksen ja maakunnallisen keskustelufoorumin sekä teemakohtaisten kehittämishankkeiden suunnittelun ja toteutuksen käynnistämiseen. Syksyn (elokuu - lokakuu) kuntakierroksen aikana hankkeen tavoitteet, keinot ja sisältö selkeytyivät ja konkretisoituivat. Työskentelyn pohjalta syntyi hankkeen toimintasuunnitelma ohjausryhmän hyväksynnällä lokakuussa 2007. Toimintasuunnitelman mukaisesti hankkeen arvioinnin pyrkimyksenä on kysyä mikä merkitys (vaikuttavuus) hankkeella ja sen keinoilla (täydennyskoulutus, keskustelufoorumi, kehittämishankkeet, tutkimustoiminta) on ollut tietyn ajanjaksona aikuissosiaalityössä havaituissa muutoksissa. Muutoksia tarkastellaan suhteessa tavoitetilaan.

Marraskuussa 2007 pidettiin ensimmäinen täydennyskoulutuspäivä ja käynnistettiin aikuissosiaalityön maakunnallista keskustelufoorumi. Koulutuspäivään osallistui yhteensä 81 työntekijää. Joulukuussa 2007 kokoontui ensimmäinen päihde- ja mielenterveystyön teemaryhmän työkokous, jossa suunniteltiin teemakohtaisia tavoitteita, sisältöä, keinoja ja aikataulua vuosil-

le 2008-2009. Palveluohjaukseen sekä työllistämiseen ja aktivointiin liittyvät työkokoukset käynnistyvät alkuvuodesta 2008.

Ammatti- ja tehtävärakenteeseen liittyviä kuntakohtaisia toimeentulotuki-työn, sosiaalityön ja palveluohjauksen työprosessimallinnuksia käynnistettiin syksyn 2007 aikana kuudessa hankekunnassa. Mallinnuksia tehdään tarpeen mukaan myös välitystilityön, velkaneuvonnan ja muutoksenhaun työprosesseista. Mallinnukset nostavat esille mahdolliset työprosessien dokumentaation puutteet. Työprosessimallinnuksia tehtiin yhteistyössä JY:n kolmen sosiaalityön opiskelijan kanssa. Syksyn 2007 aikana toteutettiin myös alkukartoitus hankkeeseen osallistuvien kuntien aikuissosiaalityön resursseista ja rakenteista sekä suunniteltiin yhdessä Jyväskylän yliopiston sosiaalityön opiskelijoiden kanssa vuonna 2008 toteutettavaa alkukartoitukseen liittyvää ammattikohtaista kyselyä aikuissosiaalityön työntekijöille. Toimintaa jatkeetaan toimintasuunnitelman mukaisesti vuonna 2008.

15.4 Vammaistyö

Kosken vammaispalvelutyöryhmä jatkoi edelleen toimintaansa. Se kokoontui vuoden 2007 aikana neljä kertaa. Puheenjohtajana toimi Keski-Suomen vammaispalvelusäätiön toimitusjohtaja Marja-Leena Saarinen. Työryhmällä oli maakunnan vammaistyön kehittämistä koordinoiva rooli ja sen kokouksissa esiteltiin ja käsiteltiin ajankohtaisia teemoja kuten etätulkkaus, Paras hanke ja siihen liittyvä laajan väestöpohjan erityispalveluiden tuotannon organisointi sekä Avustajaportti järjestelmä. Tärkeä sija kokoontumisissa oli myös eri tahoja edustavien ammattilaisten keskinäisellä tietojen ja kuulumisten vaihdolla.

Vuoden 2007 toimintasuunnitelmassa mainittu tavoite Kosken työryhmien kehittämisestä yhä avoimempien keskustelufoorumien suuntaan toteutui hyvin vammaispalvelutyöryhmän osalta. Kokouksiin osallistuttiin aktiivisesti ja kokousten teemat kiinnostivat myös uusia henkilöitä.

Työkokouksia ja tilaisuuksia vammaistyön ammattilaisille järjestettiin yhteistyössä hankkeiden, vammaispalvelusäätiön sekä kuntien kanssa.

Projektipäällikkö Armi Mustakallio osallistui Kosken edustajana valtakunnallisiin vammaistyön kehittäjien tapaamisiin 4.5.Kouvolassa ja 14.11. Porissa.

Kehittämysyksikön aloittaessa toimintansa vuoden 2007 syyspuolella, määriteltiin Kosken vammaispalvelutyöryhmän rooli sen keskeiseksi maakunnalliseksi kehittäjäryhmäksi, jonka kautta keskusteluihin pääsevät mukaan

myös laajemmat joukot, kuin vain virallisesti kehittämissyksikkö-hankkeessa mukana olevat tahot.

Vuonna 2007 ylläpidettiin sähköistä vammaistyön konsultaatiopalvelua yhteistyössä Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen, Keski-Suomen vammaispalvelusäätiön sekä SosKes hankkeen kanssa. Kolme keskisuomalaisia ammattilaista toimi verkkokonsultteina. Keski-Suomen alueelta järjestelmään esitettiin vuoden aikana yhteensä 6 kysymystä.

15.4.1 Vammaispalveluiden sosiaalityön ja verkostoituneen erityisosaamisen kehittäminen –hanke

Vammaispalveluiden sosiaalityön ja verkostoituneen erityisosaamisen kehittäminen– hanke käynnistyi vuonna 2006. Jyväskylän maalaiskunnan hallinnoima hanke päättyy 31.10.2008. Hanke rahoitetaan sosiaalialan kehittämissankkeen valtionavustuksella. Mukaan toimintaan ja rahoitukseen ovat sitoutuneet Jyväskylän maalaiskunta, Jyväskylän kaupunki, Jämsän kaupunki, Äänekoski (Suolahti 31.12.2006 saakka) ja Keuruun kaupunki. Hankkeen muita yhteistyökumppaneita ovat Jyväskylän vammaistutkimussäätiö, Keski-Suomen vammaispalvelusäätiö, Kela ja kuntoutustyöryhmä sekä hanketta edustavien kuntien vammaisneuvostot. Oppilaitoksista mukana ovat Jyväskylän ammattiopisto, Jyväskylän ammattikorkeakoulu ja Jyväskylän yliopisto.

Hankkeen toiminta-alueet ovat viittomakielisten ja puhevammaisten tulkkipalveluiden kehittäminen, henkilökohtaisen avustajajärjestelmän kehittämisen tukeminen, maakunnan kuljetuspalveluiden uudistumisen haasteet ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden turvaaminen.

Päätavoitteena on vammaisen henkilön osallisuus, hyvinvointi ja sosiaalinen turvallisuus, jota tukevat kehittyneet lähipalvelut ja tarvittava erityispalvelujen saatavuus.

Hankkeelle on perustettu ohjausryhmä, maakunnallinen vammaispalvelun sosiaalityön asiantuntijaryhmä sekä tulkkitoimikunta. Ohjausryhmä kokoon-tui vuoden aikana viisi kertaa, asiantuntijaryhmä seitsemän kertaa ja tulkki-toimikunta neljä kertaa.

Vuonna 2007 hankkeessa keskityttiin vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avustajajärjestelmän ja tulkkipalveluiden kehittämiseen sekä palveluohjauksen kehittämiseen vammaistyössä. Lisäksi tärkeäksi tavoitteeksi asetettiin hankesuunnitelman tekeminen ja hankerahoituksen hake-

minen Keski-Suomen ja kolmen Pohjanmaan maakunnan yhteiselle vammaistyön kehittämissyksikölle. Lokakuussa 2007 hankkeen projektipäällikkönä aloitti Mirva Vesamäki ja edellinen projektipäällikkö Armi Mustakallio siirtyi suunnittelijaksi kehittämissyksikkö -hankkeeseen. Hankkeet tekevät tiivistä yhteistyötä.

Henkilökohtaisen avustajajärjestelmän nykytilan kartoitus Keski-Suomen kuntiin toteutettiin kuntakyselynä helmikuussa 2007. Selvityksen tuloksia esiteltiin Henkilökohtaisen avunpäivillä 22.5.2007 Jyväskylässä. Selvityksen raportti valmistui syksyllä 2007. Henkilökohtaisen avunpäivät järjestettiin yhteistyössä Keski-Suomen vammaispalvelusäätiön ohjaus- ja neuvontapalveluprojektin, Invalidiliiton Asumispalvelut Oy:n Jyväskylän Validia -palveluiden ja valtakunnallisen avustajakeskushanke assistentti.info:n kanssa. Hanke on assistentti.info:n jäsenenä ja vuonna 2007 tehtiin yhteistyötä mm. koulutuksen suunnittelussa. Assistentti.info on valtakunnallinen (Stakes /Kynnys ry.) henkilökohtaisen avun verkostohanke. Asiantuntijaryhmässä laadittiin ”Henkilökohtaisen avustajatoiminnan yhtenäiset toimintaohjeet Keski-Suomessa vammaispalveluiden sosiaalityöntekijälle” -opas, joka lähetettiin lausuntokierrokselle Keski-Suomen vammaisneuvostoille syksyllä. Opas otetaan käyttöön v. 2008 aikana. Henkilökohtaisen avustajan työnantajalle ja avustajalle suunnattavaa opasta alettiin laatia työryhmässä loppuvuodesta 2007. Hankkeessa on tutustuttu myös erilaisiin malleihin järjestää avustajakeskustoimintaa.

Vammaispalveluhanke järjesti yhteistyössä SosKes -hankkeen ja Keski-Suomen vammaispalvelusäätiön kanssa ”Etätulkkaus tutuksi – tulkkausta kuvapuhelimen välityksellä” -seminaarin 24.2.2007 Jyväskylässä. Kuvapuhelinyhteys (videoneuvottelu) tilaisuudessa oli Tampereelle Viittomakielialan Osuuskunta Vian toimistoon sekä Tuusulaan Xenex Telecomiin. Tulkkipalveluiden kehittämistyötä jatkettiin syksyllä yhteistyössä kehittämissyksikön kanssa ja hankkeen tulkkitoimikunta jatkoi toimintaa yhteisenä. Puhevammaisten tulkkipalveluiden työkokous järjestettiin 20.9.2007 Jyväskylässä ja ”Puhevammaisten tulkkipalvelut” -seminaari 4.12.2007 Jyväskylässä. Hanke lähti vuoden alussa mukaan kansalliseen Etätulkkaus -hankkeeseen tarjoamalla asiantuntija apua Keski-Suomen alueelta. Hanke sopi myös koulutettujen puhevammaisten tulkkien rekisterin toteuttamisesta SosKes -sivustolle.

Palveluohjausmallin kehittäminen aloitettiin vuoden 2007 alussa yhteistyössä Uuden Äänekosken kaupungin vammaispalvelutiimin kanssa pilotoimalla kotikuntoutusmenetelmää vammaistyössä. Kehitteillä olevaa mallia ja lomakkeita esiteltiin ”Palveluohjaus vammaistyössä” työkokouksessa 28.9.2007 Jyväskylässä. Työkokous järjestettiin yhteistyössä Äänekosken

kaupungin, Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Keski-Suomen vammais- palvelusäätiön ohjaus- ja neuvontapalveluprojektin kanssa.

Oppilaitosyhteistyötä on tehty mm. Jyväskylän ammattikorkeakoulun kans- sa opinnäytetöiden osalta tulkkipalveluihin ja henkilökohtaiseen avustaja- toimintaan liittyen.

Hanke teki vuoden aikana yhteistyötä SosKes- hankkeen kanssa vammais- palvelut – osion kehittämisesä. Vammaispalveluhanke teki vuoden aikana kehittämisyhteistyötä myös sähköistä asiointia ja lomakkeita kehittäväns Sas- pa -hankkeen kanssa. Hanke löytyy Stakesin Palveluohjaus-verkkosivujen Hankkeiden alta, vammaispalveluhankkeet kokoontuivat kaksi kertaa v. 2007 aikana.

15.4.2 Keski-Suomen ja Pohjanmaan maakuntien verkostoi- tunut vammaistyön kehittämisyksikkö –hanke (POKEVA)

Keski-Suomen ja Pohjanmaan maakuntien verkostoitunut vammaistyön kehittämisyksikkö – hanke POKEVA sai STM:n rahoituksen keväällä 2007. Hanke käynnistyi toukokuussa 2007 työntekijöiden rekrytoinnilla. Hanke päättyy lokakuussa 31.10.2009. Hankkeen toiminta-alue on Keski-Suomi, Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa. Hankkeen päätavoite on kehittää pysyvä vammaistyön kehittämisyksikkö Keski-Suomen ja Pohjan- maan maakuntien alueelle.

Hankkeen hallinnoija on Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymä Seinäjoel- ta. Hankkeen rahoittajia ovat Keski-Suomesta Jyväskylän maalaiskunta, Jy- väskylän kaupunki, Jämsän kaupunki, Saarijärven kaupunki, Kyyjärven ja Kivijärven kunnat ja Pohjanmaan maakunnista Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymä ja sen 42 jäsenkuntaa sekä Keski-Pohjanmaan sairaanhoito- ja erityishuoltopiirin 13 jäsenkuntaa. Muut hankkeeseen osallistuvat tahot ovat Koske, Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus SONet- BOTNIA, Keski-Suomen vammaispalvelusäätiö, hankekuntien vammais- neuvostot, Invalidiliiton Validia Asumispalvelut Oy / Jyväskylän palveluta- lo, Jämsän seudun perhepalvelukeskus, NOPUS (Nordiska utvecklingspro- grammet för utveckling av social service), Yhteisin purjein - 20 vammais- järjestöä ja Kärkullan kuntayhtymän Pohjanmaan alue. Oppilaitoksista mu- kana ovat Jyväskylän ammattiopisto, Jyväskylän ammattikorkeakou- lu, Jyväskylän yliopisto, Jämsän seudun sosiaali- ja terveystalan oppilaitos, Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu, Kokkolan sosiaali- ja terveystalan opisto, Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Seinäjoen koulutuskeskus, Seinäjoen

palvelualojen oppilaitos, Vaasan ammatti-instituutti, Vaasan ammattikorkeakoulu ja Vaasa yliopisto.

Hankkeen työntekijöinä aloitti elokuussa 2007 kehittämisjohtaja Tero Oinonen ja syyskuussa 2007 kehittämissuunnittelija Ulla Yli-Hynnälä Eskoon palvelukeskuksessa Seinäjoella ja lokakuussa 2007 kehittämissuunnittelija Armi Mustakallio Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksessa Jyväskylässä.

Hankkeella luodaan vammaistyön kehittämisyksikkö, jossa tapahtuu verkostomaisesti palvelujen ja niiden tuotantotapojen kehittämistä ja työelämän tarpeista lähtevää tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Kehittämisyksikkö tekee oppilaitosyhteistyötä ja toimii alan opiskelijoiden harjoittelupaikkana. Kehittämisyksikössä kehitetään toimintamalleja vammaistyön erityisosaamisen varmistamiseksi pysyväisluontoisena rakenteena kuntien ohjauksessa. Kehittämistoiminta toteutetaan kiinteänä osana vammaistyön asiakaspalvelua.

Vammaistyötä kehitetään Keski-Suomen ja Pohjanmaan maakunnissa jo toteutettujen ja käynnissä olevien kehittämishankkeiden osoittamien jatkokehittämistarpeiden pohjalta. Tavoitteena on kehittää neljän maakunnan alueelle pysyvä alueellinen vammaistyön kehittämisyksikkö, joka tukee lähipalveluja ja erityisosaamisen karttumista.

Kehittämisyksikön tavoitteet ovat:

- Vammainen henkilö ja hänen läheisensä saavat arkeensa liittyvät palvelut lähipalveluina omassa yhteisössään.
- Uusien työskentelymallien ja palveluohjausmenettelyn laaja käyttöönotto yhteistoiminta-alueilla.
- Tieto- ja viestintäteknologian sekä sähköisten asiointipalvelujen hyödyntäminen ja saaminen osaksi vammaispalvelutuotantoa.
- Turvata vammaistyön ammattilaisten täydennyskoulutustarpeet ja vertaistuki sekä tukea vammaistyötä tekeviä uusien työmenetelmien käyttöönotossa niin yhteistoiminta-alueellisesti, maakunnallisesti kuin ylimaakunnallisestikin.
- Yhteyksien luominen asiakastyön kehittämisen, oppilaitosten, koulutuksen ja soveltavan tutkimuksen välille Keski-Suomen ja Pohjanmaan maakunnissa.

Hankkeelle on perustettu syksyllä 2007 johtoryhmä ja ohjausryhmä, jotka molemmat kokoontuivat yhden kerran vuoden 2007 aikana. Lisäksi perustettiin haastavasti käyttäytyvien asiakkaiden ja varhaiskuntoutuksen asiantuntijaryhmät, jotka kokoontuivat yhden kerran vuoden 2007 aikana. Keski-

suomalaisen vammaispalveluhankkeen asiantuntijaryhmäksi perustettu tulkitoimikunta jatkoi työskentelyään kehittämissyksikön alla. Työryhmää täydennettiin Pohjanmaan maakuntien edustajilla. Tarvittaessa hankkeelle tul- laan perustamaan edelleen muita asiantuntijaryhmiä. Paikallisesti eri maa- kunnissa työskentelyä kehittämisen eri osa-alueilla jatkavat pienemmät työ- ryhmät.

Syksyn 2007 aikana kehittämissyksikkö osallistui ja / tai oli järjestämässä mm. seuraavia tapahtumia Keski-Suomessa:

- Keski-Suomen maakunnallinen vammaisfoorumi
- Kosken vammaispalvelutyöryhmän kokoukset
- Palveluohjaus vammaistyössä seminaari
- Valtakunnallisen etätulkkauhankkeen esittely
- Keski-Suomen kehitysvamma-alan työntekijöiden työkokous
- Kehitysvammaisten Tukiliiton ja Keski-Suomen Kehitysvammaisten tuki ry:n jäsenilta
- Puhevammaisten tulkkipalveluseminaari

Hankkeesta tiedotettiin myös valtakunnallisesti Stakesin järjestämässä kehit- tämissyksiköiden tapaamisessa Helsingissä 8.10., Kuntaliiton järjestämässä Seutuneuvonnassa Helsingissä 25. – 26.10 ja Henkilökohtaisen avun ver- kostotapaamisessa Helsingissä 16.11. Hanke on viety Stakesin Palveluohja- us-verkkosivujen Hankkeiden alle. Lisäksi hanke on liittynyt assistent- ti.infoon, joka on valtakunnallinen (Stakes /Kynnys ry.) henkilökohtaisen avun verkostohanke. Kehittämissyksikköhanke osallistuu myös valtakunnal- liseen etätulkkauhankkeeseen yhteistyökumppanina. Lisäksi yhteistyötä on aloitettu Vaasan kaupungin avustajakeskushankkeen kanssa.

Keski-Suomessa kehittämissyksikköhanke on tehnyt tiivistä yhteistyötä Kes- kisuomalaisen vammaispalveluiden sosiaalityön ja verkostoituneen erityis- osaamisen kehittämishankkeen sekä SosKes- hankkeen kanssa. Lisäksi yh- teistyötä käynnisteltiin Varhaiskasvatuksen kehittämissyksikköhankeen kanssa.

15.5 Vanhustyö

Kosken vanhuspalveluiden työryhmä kokoontui vuoden 2007 aikana kolme kertaa. Puheenjohtajaksi valittiin Marja-Liisa Kokko Jyväskylän ammatti- korkeakoulusta. Eri tahojen edustajat osallistuivat aktiivisesti työryhmän toimintaan ja se on osoittautunut tärkeäksi foorumiksi vanhustyön laaja- alaisen kehittämisen koordinoijana ja tiedon välittäjänä. Kokouksissa käsi- teltiin niin valtakunnallisia kuin maakunnallisiakin vanhustyön ajankohtais- kuulumisia esim. hallitusohjelmaa, kehittämishankkeita ja vanhustyön laa-

tusuosituksia. Työryhmä seurasi ja kommentoi mm. laajan Jyväskylän verkostokaupungin ja keurusseudun kuntien vanhuspalvelujen kehittämishankkeen etenemistä Työryhmä on halunnut korostaa tehtävänsä erityisesti vanhustyön vetovoimaisuuden edesauttajana sekä ikäihmisten kokonaisvaltaisen ja yksilöllisen huomioimisen puolestapuhujana vanhustyön kehittämisessä.

Kosken suunnittelija osallistui osaamiskeskusten vanhustyön kehittäjien verkostoon ja tästä valtakunnallisesta yhteistyöstä sekä siihen osallistumismahdollisuudesta tiedotettiin myös työryhmän muita jäseniä.

Kosken koordinoimat työkokoukset avopalveluista vastaaville sekä päiväkeskusohjaajille ovat vakiinnuttaneet asemansa maakunnallisina kohtaamispaikkoina. Molemmat ryhmät kokoontuivat kaksi kertaa myös vuoden 2007 aikana. Työkokousten ohjelmat suunniteltiin yhdessä eri kuntien ammattilaisten kanssa. Vuoden 2007 aikana aloitetun käytännön mukaan kokoukset jalkautuvat eri puolille maakuntaa. Näin erilaisten toimintakäytäntöjen jakaminen ja toisilta oppiminen tapahtuu paremmin.

Tutkimus- ja kehittämiskeskus Gerocenterin toiminta vahvistui Vuoden 2007 aikana. Gerocenteristä on muotoutumassa Koskelle läheinen kehittämiskumppani. Gerocenterin toiminnan painopiste on erityisesti tutkimustyössä ja tutkimustulosten jalkauttamisessa Kosken toimiessa läheisemmin käytännön palvelurakenteiden kehittämisen ja ammattilaisten tukemisen sekä osaamisen kehittämisen parissa.

Helmikuun loppuun mennessä valmisteltiin hankehakemus maakunnallisen vanhustyön kehittämissyksikön perustamiseksi Gerocenterin yhteyteen, mutta siihen ei Keski-Suomeen kuitenkaan saatu rahoitusta.

Jyväskylän Sotainvalidien asuntosäätiö sai RAY:ltä rahoituksen Vanhusasiavaltuutettu-hankeelle. Koske oli osaltaan tukemassa tämän toiminnan käynnistymistä Keski-Suomessa syksyllä 2007.

Koskessa toteutettiin syksyn 2007 aikana YH Keski-Suomi Oy:n tilaamana senioriasumisen palvelukonsepti –hanke. Hankkeen työntekijäksi irrottautui syksyn ajaksi Uuraisten kunnan vanhustyön johtajan työstä Sinikka Tyynele. Hankkeessa kehitettiin senioriasumisen palvelukonsepti, joka turvallisen ja esteettömän rakentamisen lisäksi luo mahdollisuuden laadukkaaseen senioriasumiseen Jyvässeudulla. Hankkeen tuotoksena syntyi julkaisu, jossa selvitetään senioriasumisen taustoja ja palvelutarpeita sekä kuvataan jo olemassa olevia senioriasumisen malleja.

15.6 Päihdetyö

Keski-Suomen päihdefoorumi kokoontui vuoden 2007 aikana varsinaiseen kokoukseen vain kerran. Lisäksi järjestettiin päivän työseminaari päihdefoorumin jäsenille sekä muille asiasta kiinnostuneille 18.1.2007. Työseminaarissa käytiin läpi ajankohtaisia päihdepoliittisia asioita.

Koske kutsui maakunnan asiantuntijoita koolle laatimaan suunnitelmaa eduskunnan myöntämän päihdepalveluiden kehittämisen lisämaarahan hakemiseksi vuosille 2007-2009. Kokoontumisissa päädyttiin hakemaan rahoitusta Keski-Suomen aikuispsykiatrian kokonaissuunnitelmaan liittyvään päihdepalveluiden ja päihdepsykiatrisen hoidon hankkeeseen. Lisämäärärahan osaamiskeskusille suunnattua osuutta Koske haki yhteisellä hakemuksella muiden sosiaalialan osaamiskeskusten kanssa. Marraskuussa saatiin myönteinen rahoituspäätös hankkeelle, jolla voidaan palkata puolipäiväisesti henkilö kehittämään lapsiperheiden päihdeongelmiin puuttumista ja peruspalveluita kytkeytyen sosiaalipäivystyksen koordinointiin (Päivän selvään päihdehuoltoon –hanke).

Vuonna 2007 haettiin myös sosiaalialan kehittämishankkeen rahoitusta maakunnallisen päihdepalveluiden kehittämissyksikön perustamiseen. Tätä ei kuitenkaan Keski-Suomeen saatu.

Osaamiskeskusten päihdeasiantuntijoiden verkosto kokoontui Jyväskylässä 7.5.2007.

Elokuussa pidetyssä päihdefoorumin kokouksessa tehtiin päätös siirtyä jatkossa kokouspainotteisesta työryhmätyöskentelystä kerran vuodessa järjestettäviin laajempiin työkokouksiin. Eri tahojen yhteistyönä tullaan kutsumaan koolle työseminaarityyppinen tilaisuus. Näillä "paikallisilla päihdepäivillä" käydään läpi ajankohtaisia päihdehuollon kuulumisia ja ne ovat avoimia kaikille maakunnan päihdehuollon kehittämisestä kiinnostuneille. Koske koordinoi työseminaarien suunnittelua.

Päihdefoorumi kokoontui viitisen vuotta 2-4 kertaa vuodessa. Se kokosi eri kehittämishankkeet ja päihdehuollon toimijat yhteiseen keskusteluun. Sisällöllistä kehittämistä vietin eteenpäin tarpeen mukaan koottavissa kokoonpanoiltaan vaihtelevissa työryhmissä. Keski-Suomen päihdefoorumin puheenjohtajana toimi Jyväskylän Seudun Päihdepalvelusäätiön toimitusjohtaja Jussi Suojarvi. Foorumin jäseniksi kutsuttiin maakunnan alueelta päihdetyön vaikuttajia, päättäjiä ja käytännön työntekijöitä sekä julkiselta

että kolmannelta sektorilta. Käytännössä kokousaktiivisuus osoittautui kuitenkin heikohkoksi. Foorumin nimettyjä jäseniä oli huomattavasti enemmän, kuin kokouksissa osallistujia. Tämä kertoo myös siitä, että päihdehuollon kehittämiseen ei kuntien peruspalveluissa muiden virkatehtävien ohella tahdo löytyä aikaa.

15.7 Koulutusyhteistyö

Kosken koulutusyhteistyöryhmä piti vuoden 2007 aikana neljä kokousta. Puheenjohtajana toimi Marja-Liisa Kontio Jyväskylän sosiaali- ja terveystieteiden oppilaitoksesta. Työryhmä määritteli toimintansa keskeisimmiksi teemoiksi harjoittelun kehittämisen, koulutusyksiköiden ja tutkimuksen tiiviimmän yhteistyön sosiaalialan kehittämisessä sekä työvoimakysymysten ja henkilöstörakenteen tulevaisuuden haasteisiin vastaamisen.

Työryhmän kokoukset muotoutuivat vuoden 2007 aikana erityisesti sosiaalialan eri oppilaitosten ja maakunnan koulutusyksiköiden yhteiseksi keskustelufoorumiksi. Käytännön ammattilaisten ja kuntia edustavien tahojen kokousaktiivisuus hiipui. Vastaavasti taas uusia koulutustahojen edustajia saatiin mukaan työryhmään. Työryhmä ei siten ehkä suoranaisesti täyttänyt sille aiemmin määriteltyä tehtävää koulutuksen ja työelämän yhteyksien ylläpitäjänä Toisaalta toimintasuunnitelmassa vuodelle 2007 mainitun tavoitteen yhteistyön lisäämisestä yliopiston, ammattikorkeakoulun sekä toisen asteen koulutusten välillä se hyvinkin saavutti.

Sosiaalialan henkilöstörakenteen tulevaisuuden haasteita, eri ammattiryhmien rooleja, sosiaalialan yhteistä identiteettiä ja arvoja haluttiin työryhmässä pohtia perusteellisesti. Keskustelujen pohjalta lähdettiin suunnittelemaan seminaaria Koulutusyhteistyöryhmän esiin nostamat teemat ja ideoinnit olivat pohjana kun 10.10. järjestetyn sosiaalialan kehittämishankkeen alueellisen päätösseminaarin ja samalla Kosken 5-vuotisen toiminnan juhlaseminaarin ohjelmaa pienemmän työryhmän voimin suunniteltiin.

Aiheeseen liittyvän opiskelijaprojektin mahdollisti eri oppilaitosten edustajien innostunut yhteistyö. Jokaisen koulutusasteen (ammattiopisto, ammattikorkeakoulu, yliopiston sosiaalityön koulutus sekä aikuisopisto) opiskelijoita oli mukana ryhmässä, joka työsti osana opintojaan esityksen tulevaisuuden moniammatillisesta yhteistyöstä ja sosiaalialan yhteisestä identiteetistä Syksyn juhlaseminaarissa ja sen jälkeen opiskelijoiden esitys sai erittäin paljon kiitosta osakseen. Se oli myös ainutlaatuinen oppimiskokemus mukana olleille opiskelijoille ja onnistunut päänavaus uudelle oppilaitosyhteistyölle ja moniammatillisuuden opettamiselle.

Syksyllä 2007 valmistui opetusministeriön selvitys Sosiaalian korkeakoulutuksen suunta, jonka teemat olivat myös esillä koulutusyhteistyöryhmän keskusteluissa. Selvitysryhmän puheenjohtaja Aulikki Kananoja oli 10.10. seminaarissa Jyväskylässä puhumassa aiheesta sekä paneelikeskustelun puheenjohtajana.

K O S K E
KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUS

Julkaisija

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Käyntiosoite

Matarankatu 4, Jyväskylä

Postiosoite

PL 35 (MaT), 40014 Jyväskylän yliopisto

www.koske.jyu.fi